वार्षिक प्रतिवेदन

आ.व.२०७८/०७९

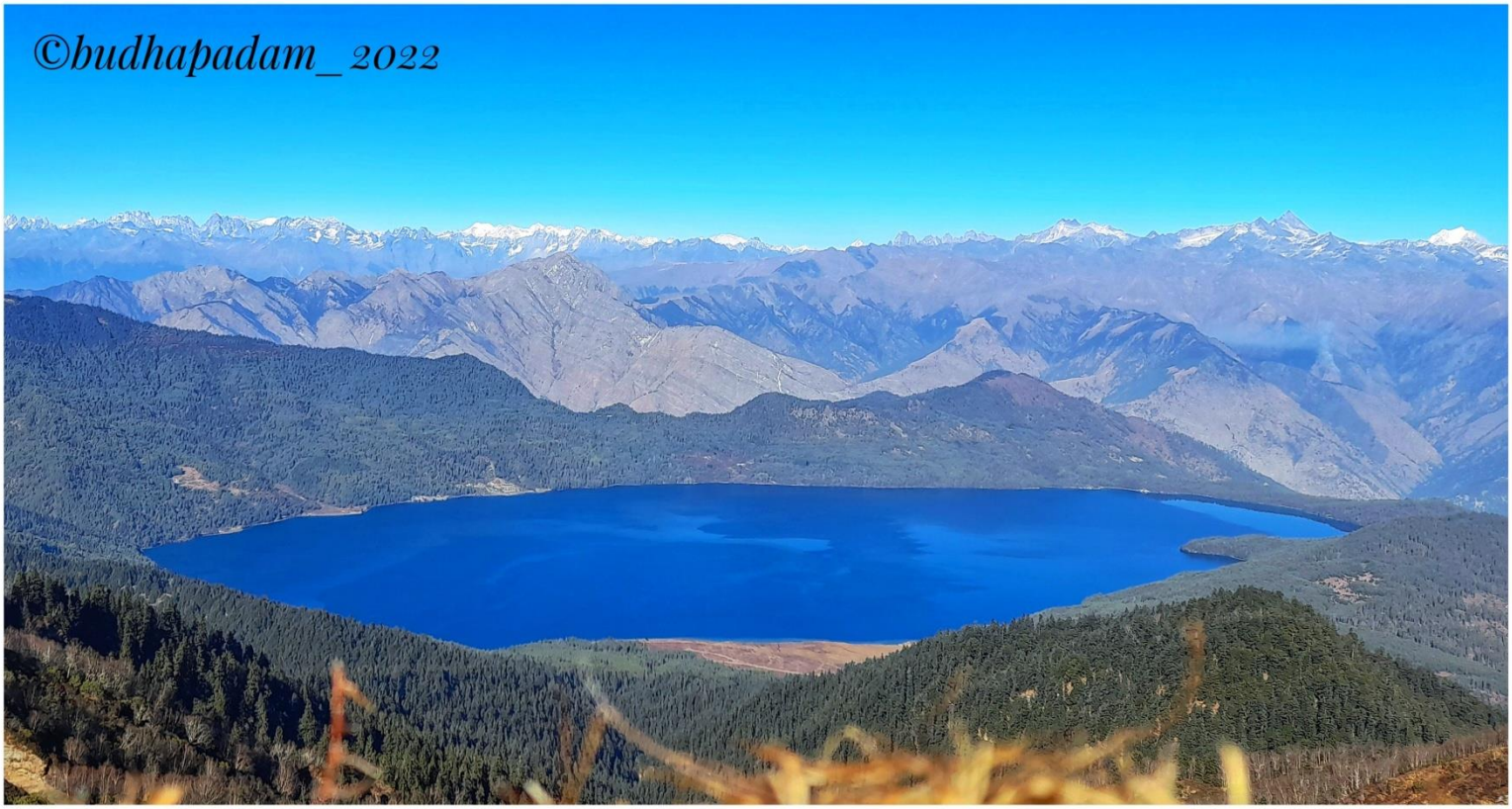

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

हुटु, मुगु

वार्षिक प्रतिवेदन

आ.व.२०७८/०७९

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

हुटु, मुगु

प्रकाशक : रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय
हुटु, मुगु ।

प्रतिलिपी अधिकार © : २०७९, रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

संरक्षक : विश्व वाबु श्रेष्ठ, नि.प्रमुख संरक्षण अधिकृत

सम्पादन : पदम बहादुर बुढा, रेञ्जर
जयहरि धिताल, रेञ्जर
रतिमान रावत, रेञ्जर

सम्पादन सहयोगी : प्रेम चौलागाई, रेञ्जर
हिमाली खत्री, रेञ्जर
पृथ्वीलाल नेपाली, खरिदार
गजेन्द्र भण्डारी, खरिदार
राजकुमार न्यौपाने, सि.गेमस्काउट
कर्ण बहादुर रावत, गेमस्काउट

आवरण फोटो : अगाडि : रारा ताल, पछाडि : कालीजुरे हाँस
फोटो सौजन्य : पदम बहादुर बुढा, रेञ्जर

फोटो सौजन्य : पदम बहादुर बुढा, रेञ्जर
सरोज खड्का, रेञ्जर
रतिमान रावत, रेञ्जर
राजकुमार न्यौपाने, सि.गेमस्काउट
हरिशचन्द्र बोहोरा, सि.गेमस्काउट
विशुराज आचार्य, सि.गेमस्काउट
डिल बहादुर बुढा, सि.गेमस्काउट
जय बहादुर रोकाया, सि.गेमस्काउट

सम्पर्क ठेगाना : रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय
हुटु, मुगु ।

सम्पर्क नम्बर : ९८५८३२२३०२/९८५८३२२८२३

इमेल : rara.nationalpark2032@gmail.com

वेव साइट : www.raranationalpark.gov.np

मुद्रण :

दुई शव्द

नेपालको कर्णाली प्रदेशको मुगु र जुम्ला दुई जिल्लामा १०६ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएर रहेको रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज देशकै सबैभन्दा सानो र अग्रणी राष्ट्रिय निकुञ्ज हो । उच्च हिमाली क्षेत्रमा रहेको पारिस्थितिकीय प्रणाली, समग्र जैविक विविधता, धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा, रारा ताल र त्यसको जलाधार क्षेत्र, महत्वपूर्ण जडिबुटीहरुको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्दै पर्यापर्यटन प्रवर्द्धन गरी यस क्षेत्रको सामाजिक र आर्थिक अवस्थामा क्रमशः सुधार गर्दै जानु यस राष्ट्रिय निकुञ्ज र यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको मुख्य उद्धेश्य रहेको छ । नेपालकै सबैभन्दा ठूलो रारा ताल, यस तालमा पाईने ७ प्रकारका माछाहरुमध्ये ३ प्रकारका रैथाने असला माछा, हिउँदमा बसाई सरी आउने पानी हाँसहरु, यहाँ पाईने कस्तुरी मृग, रेड पाण्डा(हाव्रे), हिमाली कालो भालु, डाँफे, चिर कालिज जस्ता वन्यजन्तु तथा पशुपंक्षीहरु यस निकुञ्जको मुख्य आकर्षणभित्र पर्दछन् । सिमसार क्षेत्रहरुको अर्न्तराष्ट्रिय महासन्धि रामसारले सन् २००७ मा रारा ताललाई अर्न्तराष्ट्रिय महत्वको सिमसारको सुचीमा सुचीकृत गर्नुले यस निकुञ्जको महत्वलाई अर्न्तराष्ट्रिय समुदाय समक्ष पुर्याई थप पहिचान गराएको छ ।

यस आर्थिक वर्षमा वन्यजन्तुको चोरीशिकार एवं वन पैदावार र जडिबुटीको चोरी निकासी नियन्त्रण गर्दै दुर्लभ र महत्वपूर्ण वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको संरक्षणमा निकुञ्ज कर्मचारी, निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ श्री श्रीबक्स गुल्म, मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति, मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह र सो अर्न्तगत रहेको समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण उप-समितिको योगदान र भूमिका प्रभावकारी रहेको छ । निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा १० वटा मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालित मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रमबाट स्थानीय समुदायमा संरक्षण सम्बन्धि चेतना अभिवृद्धिका साथै प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, सामुदायिक विकास, मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति र सो अर्न्तगतका समुहहरु गठन पुर्नगठन, समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण उप-समिति परिचालन तथा सशक्तिकरण, संरक्षण शिक्षाजस्ता कार्यक्रमहरु सम्पन्न गरिएको छ । यस किसिमका कार्यक्रमहरुले निकुञ्ज एवं मध्यवर्ती क्षेत्रको वन र वन्यजन्तुको संरक्षणमा उल्लेखनिय भूमिका खेलेको छ ।

यस प्रतिवेदनमा आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको लागि नेपाल सरकारको स्वीकृत वार्षिकबाट सम्पन्न भएका कार्यक्रमहरु समावेश गरिएका छन् । यसको अतिरिक्त उक्त अवधिमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द व्यवस्थापन, चोरी शिकार/निकासी तथा अवैध व्यापार नियन्त्रण, पर्यापर्यटन व्यवस्थापन तथा भौतिक पूर्वाधारहरुको निर्माण एवं मर्मत सुधार, आगलागि नियन्त्रण, टुहुरा वन्यजन्तु उद्धार, संरक्षणसम्बन्धि चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम, निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा भएका अध्ययन अनुसन्धान लगाएतका विषयहरु समेटिएका छन् ।

नेपालकै गौरव र कर्णाली प्रदेशकै आर्थिक र सामाजिक सबलिकरणमा सम्भावना बोकेको उच्च हिमाली क्षेत्रमा अवस्थित रारा तालको संरक्षण र विकास, समग्र जैविक विविधता, जडिबुटि तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण, पर्यापर्यटन प्रबर्द्धन अभियानमा महत्वपूर्ण योगदान पुर्याउनु हुने कर्णाली प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार, स्थानीय प्रशासन, सुरक्षा निकायहरु, सञ्चार जगत, नागरिक समाज, मध्यवर्ती क्षेत्रका समूह/समिति, मध्यवर्ती सामुदायिक वन, पर्यटन व्यवसायी तथा स्थानीय व्यक्तिहरुको साथसाथै प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा सहयोग गर्ने सम्पूर्ण संरक्षण प्रेमीहरुलाई हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै आगामी दिनमा समेत संरक्षण जस्तो महान कार्यमा आ-आफ्नो क्षेत्रबाट सहयोग पुर्याई जैविक विविधता संरक्षणको कार्यमा ऐक्यबद्धता जनाई दिनका लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछौ ।

विषय-सुची

क्र.सं.	विषय	पेज नं.
१.	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज र यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको संक्षिप्त जानकारी	१
२.	निकुञ्ज संरक्षण तथा व्यवस्थापन	३
३.	वार्षिक कार्यक्रम तथा आयोजना	४
	३.१ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना	४
	३.२ मध्यवर्ती क्षेत्र विकास कार्यक्रम	५
४.	मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन	६
	४.१ निजी आवादीको वन पैदावार व्यवस्थापन	६
	४.२ मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्युनीकरण	७
५.	वन तथा वन्यजन्तुजन्य मुद्धा तथा अपराध नियन्त्रण	७
	५.१ वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा अवैध व्यापार र वन पैदावारको चोरी निकासी नियन्त्रण	७
	५.२ यस कार्यालयमा रहेका मुद्धा सम्बन्धि विवरण	८
	५.३ युवा जागरण अभियान	९
	५.४ वन अतिक्रमण व्यवस्थापन	९
६.	उद्धार गरिएका तथा मृत्यु भएका वन्यजन्तुहरुको व्यवस्थापन	९
७.	पर्यटन विकास तथा पर्यटक विवरण	१०
८.	अध्ययन अनुसन्धान अनुमति	१०
९.	राजश्व सम्बन्धी विवरण	१०
१०.	बेरुजु सम्बन्धी विवरण	११
११.	संरक्षण सम्बन्धि चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम	
	(क) विश्व सिमसार दिवस, २०७८	
	(ख) CBAPU Day, २०७८	
	(ग) वन्यजन्तु सप्ताह २०७९	
	(घ) सञ्चार माध्यमबाट प्रचार प्रसार	
१२.	कर्मचारी व्यवस्थापन	

१३. विविध.....

(क) निकुञ्ज कार्यालयबाट उपलब्ध गराईएको वन पैदावारको विवरण.....

(ख) कर्मचारी पुरस्कृत.....

(ग) विशिष्ट महानुभावबाट निकुञ्ज भ्रमण.....

अनुसुची : १ रारा राष्ट्रिय निकुञ्जको चारकिल्ला सहितको सिमाना.....

अनुसुची : २ रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज मध्यवर्ती क्षेत्रको चारकिल्ला सहितको सिमाना.....

अनुसुची : ३ रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय र अन्तर्गत रहेका रेञ्जपोष्ट एवं पोष्टहरुको विवरण.....

अनुसुची : ४ रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा हालसम्म तैनाथ गुल्म तथा सेमुहरुको विवरण.....

अनुसुची : ५ आ.व. २०७८।०७९ को वार्षिक प्रगति (रा.नि.आ.यो.).....

अनुसुची : ६ मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको विवरण.....

अनुसुची : ७ मध्यवर्ती सामुदायिक वनको विस्तृत विवरण.....

अनुसुची : ८ आ.व. २०७८।०७९ को वार्षिक प्रगति (मध्यवर्ती कार्यक्रम).....

अनुसुची : ९ वन्यजन्तुले गरेको क्षति वापत प्रदान गरिएको राहत वितरण विवरण .....

अनुसुची : १० मुद्धा सम्बन्धी विवरण.....

अनुसुची : ११ चोरी शिकार नियन्त्रण युवा परिचालन अभियान.....

(क) समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण इकाईका पदाधिकारीहरुको विवरण.....

(ख) समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण सञ्जालका पदाधिकारीहरुको विवरण.....

अनुसुची : १२ अतिक्रमण सम्बन्धी विवरण.....

अनुसुची : १३ पर्यटकको विवरण.....

(क) यस आ. व. मा निकुञ्ज क्षेत्र भ्रमण गर्ने पर्यटकहरुको विवरण .....

(ख) स्थापनाकालदेखि हालसम्मको विदेशी पर्यटक (सार्क र अन्य).....

(ग) नेपाली पर्यटकहरुको विवरण.....

अनुसुची : १४ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा भएका होटल लजहरुको विवरण.....

अनुसुची : १५ अध्ययन/अनुसन्धान अनुमति सम्बन्धी विवरण.....

अनुसुची : १६ राजश्व सम्बन्धी विवरण.....

(क) यस आ.व. को राजश्वको विवरण.....

(ख) रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयबाट हालसम्म संकलन गरिएको राजश्वको विवरण.....

अनुसुची : १७ कर्मचारी सम्बन्धी विवरण.....

(क) यस आर्थिक वर्षमा यस कार्यालयबाट सरुवा भई गएका कर्मचारीहरुको विवरण.....

(ख) यस आर्थिक वर्षमा यस कार्यालयमा सरुवा भई आएका कर्मचारीहरुको विवरण.....

(ग) यस कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण.....

(घ) पदपूर्ति र रिक्त कर्मचारीको विवरण.....

(ङ) यस कार्यालयका कर्मचारीद्धारा तालिम/गोष्ठीमा सहभागी भएको विवरण.....

(च) रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको संगठन संरचना.....

(छ) कार्यालय तथा पोष्टहरुको सम्पर्क मोवाइल नम्बर.....

अनुसुची : १८ यस आ.व.को वन डढेलो सम्बन्धी विवरण.....

अनुसुची : १९ रारा ताल अर्न्तराष्ट्रिय महत्वको सिमसार क्षेत्रमा सुचीकृत भएको प्रमाणपत्र.....

१. रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज र यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको संक्षिप्त जानकारी

वि.सं. २०३२ सालमा घोषणा भई २०३४ साल श्रावण २४ गते राजपत्रमा सूचना प्रकाशन भई स्थापना भएको यस राष्ट्रिय निकुञ्ज नेपालको सबैभन्दा सानो र एक अग्रणी राष्ट्रिय निकुञ्ज हो । जैविक विविधता, धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा र नेपालको सबैभन्दा ठुलो ताल रारा ताल र त्यसको जलाधार क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यका साथ स्थापना भएको नेपालको उत्तर पश्चिममा पर्ने कर्णाली प्रदेशको मुगु र जुम्ला जिल्लामा अवस्थित यस निकुञ्जको क्षेत्रफल १०६ वर्ग कि.मि.रहेको छ भने यो निकुञ्ज २९°२६'-२९° ३४' उत्तरी अक्षांस र ८२° ००'-८२° १०' पूर्वी देशान्तरमा फैलिएको छ । यस निकुञ्जको अधिकतम भाग (९०%) मुगु र बाँकी भाग (१०%) जुम्ला जिल्लामा पर्दछ । निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्र समुन्द्र सतह देखि न्युनतम १८०० मिटर (मुगुको कार्कीवाडा) देखि अधिकतम ४०९७ मिटर (मुगु र जुम्लाको सिमानामा पर्ने चुचेमारा टाकुरा) सम्म फैलिएको छ । निकुञ्ज घोषणा सम्बन्धि राजपत्र अनुसुची १ मा समावेश गरिएको छ ।

रारा ताल

वरिपरी हरियो कोणधारी वन जंगलले घेरिएको उच्च हिमाली काखमा रहेको रारा तालमा सल्बलाउने कञ्चन पानी यस निकुञ्जको मुख्य आकर्षण हो । अनुपम प्राकृतिक सौन्द्रर्यताले भरिपूर्ण यो राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रभित्र रहेको उच्च हिमाली क्षेत्रको २९९० मिटरको उचाईमा अवस्थित रारा तालललाई सिमसार क्षेत्रहरुको अर्न्तराष्ट्रिय महासन्धि रामसारले सन् २००७ मा अर्न्तराष्ट्रिय महत्वको सिमसारको सुचीमा सुचीकृत गरेको छ । रारा तालको क्षेत्रफल १०.८ वर्ग कि.मि., अधिकतम लम्वाई ५ कि.मि., अधिकतम चौडाई ३ कि.मि. र अधिकतम गहिराई १६७ मिटर रहेको छ । यस तालको पानीको निकास निजार खोलाहुँदै मुगु कर्णाली नदीमा मिसिन्छ । त्यस्तै रारा तालको दक्षिणतर्फ चुचेमारा टाकुरा (४०९७ मि.), उत्तरतर्फ रुम काँध (३७३१ मि.) र मालिका काँध (३४४४ मि.), उत्तर पश्चिममा मुर्मा डाँडा (३६८३ मि.) जस्ता चुचुराहरु पर्दछन् । यी चुचुराहरुबाट रारा तालको मनमोहक दृश्यका साथै सैपाल, छायाँनाथ, चंखेली, कान्जीरोवा, पंचमुखी आदि हिमाल तथा हिमशृङ्खलाहरुको दृश्यावलोकन गर्न सकिन्छ । यी चुचुराहरुबाट कर्णाली प्रदेशका ५ वटा जिल्ला (मुगु लगायत हुम्ला, डोल्पा, जुम्ला र कालिकोट) र अन्य

जिल्लाहरुमा बाजुरा, अछाम, बझाङ र दैलेख गरि करिव ९ वटा जिल्लाको भू-भाग समेत दृश्यावलोकन गर्न सकिने भएकोले पर्यटकीय गन्तव्य र पर्यापर्यटनका लागि यी चुचुराहरुको थप आकर्षण रहेको छ ।

रारा राष्ट्रिय निकुञ्जको संक्षिप्त विवरण

- **स्थापना :** वि.सं. २०३२ .(सन् १९७६)
- **क्षेत्रफल :** १०६ वर्ग कि.मि.
- **उचाई** : २८०० मिटर (कार्कीबाडा) देखि ४०९७ मिटर (चुचेमारा टाकुरा) सम्म
- **रारा तालको उचाई :** २९९० मिटर
- **रारा ताल** : **क्षेत्रफल** : १०.८ वर्ग कि.मि., **अधिकतम लम्बाई** : ५ कि.मि., **अधिकतम चौडाई :** ३ कि.मि., अधिकतम **गहिराई** : १६७ मिटर **(नेपालको सबैभन्दा ठूलो ताल) ।**
- **रामसार क्षेत्र घोषणा :** सन् २००७ (रारा ताल)
- **रामसार साईट नं. :** १६९५
- **रामसार क्षेत्रको क्षेत्रफल :** १५.८३ वर्ग कि.मि.
- **जैविक विविधता** : **स्तनधारी** : ५१ प्रजाती (कस्तुरी मृग, हाब्रे, हिमाली कालो भालु आदि), **चराचुरुङ्गी :२९६ प्रजा**ाती (डाँफे, चिर कालिज, ४९ प्रजातीका पानी हाँसहरु आदि), **सरिसृप :** घाँसे सर्प लगायतका सर्पहरु, **उभयचर** :रारा तालमा पाईने पाहा भ्यागुतो,**माछा :** ७ प्रजाती (३ प्रजातिका हिमाली असला माछा),**वनस्पति** :१०२४ प्रजाती (खस्रु, गोब्रेसल्ला, भोजपत्र, देवदार, लालीगुँरास आदि) ।
- **मुख्य जडिबुटी :** कुट्की, सतुवा, जटामसी, पाँचऔले, पदमचाल, गुच्छीच्याउ आदि ।

मुगु र जुम्ला जिल्लाका निकुञ्ज वरिपरीका मानव वस्तीहरु सहितको १९८ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफललाई वि.सं.२०६३ असोज ९ गते (सन् २००६) राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरेर निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा गरी उक्त क्षेत्रमा स्थानीय उपभोक्ताहरुको प्रत्यक्ष सहभागितामा एकिकृत संरक्षण तथा विकासको अवधारणा अनुरुप विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिएको छ । मध्यवर्ती क्षेत्रमा मुगु जिल्लाको छायाँनाथ रारा नगरपालिका, खत्याड र सोरु गाउँपालिका र जुम्ला जिल्लाको कनकासुन्दरी गाउँपालिकाको आंशिक भाग पर्दछ । मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा सम्बन्धि राजपत्र अनुसुची २ मा समावेश गरिएको छ ।

मध्यवर्ती क्षेत्रको संक्षिप्त विवरण

- **घोषणा :** वि.सं. २०६३ (सन् २००६)
- **क्षेत्रफल :** १९८ वर्ग कि.मि.
- कुल जनसंख्या: १३,८७६ (२०६८ को जनगणना अनुसार)
- कुल घरधुरी : २,५४८ (२०६८ को जनगणना अनुसार)
- **नगरपालिका :** मुगु जिल्लाको १ (छाँयानाथ रारा न.पा., वडा नं. १ देखि ९)
- **गाउँपालिका :** मुगु जिल्लाका २ (खत्याड गा.पा.,वडा नं. १ र ५ र सोरु गा.पा.,वडा नं. ८) र जुम्ला जिल्लाको १ (कनकासुन्दरी, वडा नं. १, २ र ३)
- **मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति :** १० (७ वटा मुगु र ३ वटा जुम्ला जिल्लामा)

निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको अवस्थिति र भू-उपयोगिता

- **प्रदेश : कर्णाली**
- **अवस्थिती :** कर्णाली प्रदेशका मुगु र जुम्ला जिल्ला (निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्र)
- **भू-उपयोगिता** : वन क्षेत्र (६०.२५ %), झाडी र बुट्यान क्षेत्र (६.५६ %), घाँसे मैदान (१८.२४ %), खेतियोग्य जमिन (११.०४ %), रारा ताल (३.४९ %), अन्य (०.४२ %)

यो निकुञ्ज क्षेत्रफलमा सानो भएतापनि यस निकुञ्जमा ८ प्रकारका पारिस्थितिकीय प्रणाली, ६ प्रकारको वन(Moist Alpine Scrub, Birch-Rhododendron Forest, Fir Forest, Upper Temperate Blue Pine Forest, Spruce Forest & Temperate Mixed Forest)मध्ये ४ प्रकारको मूख्य वन(Birch-Rhododendron Forest, Fir Forest, Blue Pine Forest & Alpine Meadow)को किसिम र १०२४ प्रजातीका वनस्पति रहेका छन् । यस निकुञ्जमा सल्ला, तालिसपत्र, भोजपत्र, धुपी, खस्रु, ओखर लगायत विभिन्न प्रकारका वन जंगल तथा खर्क(घाँसे मैदान)हरु रहेका छन् । सल्लाको जंगल र मिश्रित चौडापाते वन यहाँको मुख्य वनका प्रकारहरु हुन् । यस निकुञ्जमा कस्तुरी मृग, रेडपाण्डा, हिमाली कालो भालु, थार, घोरल, रतुवा, बँदेल लगायत ५१ प्रजातिका स्तनधारी वन्यजन्तु पाइन्छन् भने पंक्षीहरुमा नेपालको राष्ट्रिय पंक्षी डाँफे, चिर कालिज, मोनाल सहित २९६ प्रजातिका चरा पाईन्छन । जसमध्ये ४९ प्रजातिका बसाई सरी आउने जलपंक्षीहरु पाइन्छन । निकुञ्जको रारा ताल र वरिपरीको कोणधारी वन क्षेत्र चराहरुको उपयुक्त वासस्थानको रुपमा रहेको छ । नेपालमा पाइने विभिन्न प्रजातिका रैथाने माछाहरुमध्ये रारा तालमा ३ प्रजातिका हिमाली असला माछा सहित ७ प्रजातिका माछाहरु पाइन्छन् । जसमध्ये कालो हिमाली असला माछा विश्वमा रारा तालमा मात्र पाईन्छ ।

नेपाल सरकारले घोषणा गरेका मुख्य १०० वटा पर्यटकिय स्थल र कर्णाली प्रदेशले घोषणा गरेका मुख्य १० वटा पर्यटकिय स्थलको सुचीमा सुचीकृत यस क्षेत्र पर्यापर्यटन प्रवर्द्धनको लागि प्रचुर सम्भावना रहेको क्षेत्र हो । विगत केही वर्षदेखि सडक सञ्जालमा जोडिएपछि यो क्षेत्र एक महत्वपूर्ण पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा क्रमशः विकास हुँदै आएको छ । कर्णाली प्रदेशमा अवस्थित यस निकुञ्जलाई संरक्षण सँगसँगै देशकै एक मुख्य पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा विकास गरी राष्ट्रिय आय एवं स्थानीयस्तरमा रोजगारी सृजनाद्वारा यस क्षेत्रको समग्र सामाजिक तथा आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउनेतर्फ आगामी दिनका योजना तथा कार्यक्रमहरु लक्षित हुनु पर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

२. निकुञ्ज संरक्षण तथा व्यवस्थापन

उच्च हिमाली क्षेत्रको पारिस्थितिकीय प्रणालीको प्रतिनिधित्व गर्दै समग्र जैविक विविधताको संरक्षणमा एक महत्वपूर्ण मानिएको रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा रहेको अद्वितिय र अनुपम जैविक विविधता, धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा, रारा ताल लगायतको जलाधार क्षेत्रको संरक्षणमा निकुञ्ज कार्यालय, निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ नेपाली सेना, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति/उपभोक्ता समिति/उपभोक्ता समुह/मध्यवर्ती समुदायिक वन/समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण इकाईको निरन्तर प्रयास तथा प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार, स्थानीय प्रशासन, विभिन्न सुरक्षा निकाय, नागरीक समाज, सञ्चारकर्मी, राष्ट्रिय तथा अर्न्तराष्ट्रिय संरक्षण साझेदारी संघसंस्था, पर्यटन व्यवसायी र स्थानीय सरोकारवाला निकायहरुको संयुक्त प्रयासबाट यस निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको जैविक विविधताको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गरी पर्या-पर्यटनको माध्यमबाट यस क्षेत्रको आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा टेवा पु-याउने कार्यमा प्रभावकारिता आएको छ ।

निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको समग्र जैविक विविधताको संरक्षणको लागि नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) बाट स्वीकृत संगठन संरचना र आवश्यकताको आधारमा विभिन्न स्थानहरुमा रेञ्जपोष्ट, पोष्ट तथा सुरक्षा पोष्टहरुको स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइएको छ । यस आर्थिक वर्षमा मुख्यालय सहित निकुञ्जतर्फ ७ वटा पोष्ट र सुरक्षातर्फ

मुख्यालय सहित ७ वटा पोष्टबाट संरक्षण तथा व्यवस्थापनको कार्य भएको छ । पोष्टहरुको विवरण अनुसुची ३ मा समावेश गरिएको छ । यस निकुञ्जको सुरक्षाको लागि २०३५ सालमा १ सेमुको नफ्रिमा तैनाथ भएको नेपाली सेना २०४४ साल देखि सेमुबाट गुल्ममा परिणत भई दुर्गाभञ्जन गुल्मले निकुञ्जको सुरक्षा प्रदान गरेको थियो भने हाल श्री श्रीबक्स गुल्म कार्यरत छ । हाल सम्म निकुञ्जमा तैनाथ सेमु तथा गुल्मको विवरण अनुसुची ४ मा समावेश गरिएको छ ।

३. वार्षिक कार्यक्रम तथा आयोजना

३.१ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना

यस आर्थिक वर्षमा यस आयोजनाबाट पूर्वाधार निर्माणतर्फ पोष्ट भवन निर्माण तथा मर्मत, पर्यापर्यटन प्रवर्द्धनका लागि अधुरो पर्यटक विश्रामस्थलसहितको भ्यूटावर निर्माण, विभिन्न पर्यटकिय मार्ग तथा प्रचलित बाटोहरुमा गोरेटो बाटो निर्माण तथा मर्मत र काठेपुल निर्माण तथा मर्मत, निकुञ्ज मुख्यालय तथा पोष्टमा खानेपानीको सुविधा उपलव्ध गराउनका लागि खानेपानी ट्याकीं निर्माण तथा पाईप जडान, पर्यटकहरु तथा प्रचलित बाटो प्रयोग गर्ने स्थानीय बासिन्दाहरुको सुविधाका लागि मचान तथा गोलघरको मर्मत सम्भार, पर्यटक तथा स्थानीय वासिन्दाहरुलाई सुचना दिनका लागि सुचनाबोर्ड निर्माण तथा मर्मत, निकुञ्ज मुख्यालयमा रहेको गेष्टहाउस मर्मत, फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि खाडल निर्माण गर्ने कार्य सम्पन्न भएका छन । त्यस्तै निकुञ्जको माथिल्लो मिलिचौर क्षेत्रमा निकुञ्जको पोष्ट भवन निर्माण कार्यको सुरुवात भएसँगै रारा ताल किनार क्षेत्रमा रहेका भौतिक संरचनाहरु ताल क्षेत्रवाहिर स्थानान्तरण गर्ने कार्यको पनि सुरुवात भएको छ । त्यस्तै वन्यजन्तु उद्धारका लागि वन्यजन्तु एम्बुलेन्स (वोलेरो गाडी) खरिद र गस्ती तथा रेस्क्यु प्रयोजनका लागि मोटरबोट खरिद कार्य भएको छ ।

अधुरो पर्यटक विश्रामस्थलसहितको भ्यूटावर निर्माण (हलेखर्क, मुगु)

गोरेटो बाटो निर्माण (छाप्रु मन्दिर क्षेत्रदेखि मुर्मा टप जाने बाटो)

पर्यटक टिकट काउन्टर मर्मत सुधार (सल्लेरी, मुगु)

वन्यजन्तु एम्बुलेन्स (बोलेरो गाडी) खरिद

यसका साथै यस आर्थिक वर्षमा वन्यजन्तुको अवैध चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि जिल्लास्तरिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण व्यूरोको गठन भएको छ भने जैविक विविधता संरक्षण, चोरी शिकार नियन्त्रण तथा पर्यापर्यटन प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित विभिन्न विषयहरुमा सरोकारवाला निकायहरुसँग नियमित रुपमा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरु संचालन गरिएको छ । निकुञ्जको १० वटा मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति अर्न्तगत रहेका समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण उपसमितिहरुबाट १ वटा समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण सञ्जाल गठन गरिएको छ भने उक्त उपसमितिहरु तथा सञ्जाललाई सशक्तिकरण तालिम दिई वनजन्य तथा वन्यजन्तुजन्य चोरी शिकार नियन्त्रणमा अग्रसर गराईएको छ । यसै गरि रारा ताल संरक्षणका लागि तालको नियमित सरसफाई, संरक्षण तथा सिमसार संरक्षण सम्बन्धि प्रचारप्रसार सामाग्री उत्पादन तथा वितरण, विभिन्न दिवस समारोहहरु आयोजना गर्ने कार्यहरु गरिएका छन् । यस आयोजनाको वार्षिक कार्यक्रम तथा प्रगति अनुसुची ५ मा समावेश गरिएको छ । यस आयोजनाको कार्यक्रम कार्यन्वयन गर्दा स्थानीयस्तरमा करिव ५१४० जना श्रमदिन रोजगारी श्रृजना भएको छ ।

३.२ मध्यवर्ती क्षेत्र विकास कार्यक्रम

प्राकृतिक स्रोत तथा जैविक विविधता संरक्षणमा स्थानीय समुदायको सहभागिता सुनिश्चित गर्दै प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त लाभको वितरणमा स्थानीय समुदायलाई साझेदार बनाउने उद्देश्यका साथ वि.सं. २०५० को दशकमा मध्यवर्ती क्षेत्रको अवधारणा आएको हो । राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को चौथो संशोधन २०४९ ले निकुञ्ज तथा आरक्ष वरिपरीको क्षेत्रलाई मध्यवर्ती क्षेत्रको रुपमा घोषणा गर्न सक्ने प्रावधान रहेको र सोही बमोजिम वि.सं.२०६३ साल असोज ९ गते यस निकुञ्ज वरिपरीको मुगु र जुम्ला जिल्लाको केही भागलाई समेटेर १९८ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रलाई राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा गरिएको थियो । निकुञ्ज/आरक्षले अघिल्लो आर्थिक वर्षमा आम्दानी गरेको राजश्वको ३० देखि ५० प्रतिशत सम्म रकम उक्त निकुञ्ज/आरक्षको मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापनका लागि खर्च गर्ने प्रावधान राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ मा रहेको छ । सो रकममध्ये सामुदायिक विकासमा ३०%, संरक्षणमा ३०%, आयआर्जन तथा सिप विकासमा २०%, संरक्षण शिक्षामा १०% र प्रशासनिक खर्चमा १०% रहने गरी बजेट विनियोजन गर्ने प्रचलन रहेको छ ।

मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ र मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६ बमोजिम मध्यवर्ती क्षेत्रको व्यवस्थापनको लागि मुगु जिल्लातर्फ १२७ वटा उपभोक्ता समूह र ७ वटा मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति र जुम्ला जिल्लातर्फ २९ वटा उपभोक्ता समूह र ३ वटा मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति गरी जम्मा १५६ वटा उपभोक्ता समूह र १० वटा मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिहरु रहेका छन् । १० वटा उपभोक्ता समितिबाट एक मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति गठन गरिएको छ । यसै गरी मध्यवर्ती क्षेत्रको वन संरक्षण तथा व्यवस्थापनको लागि हालसम्म **४३** वटा मध्यवर्ती सामुदायिक वन दर्ता भई हस्तान्तरण भएका छन् । यसरी मध्यवर्ती क्षेत्रमा कार्यरत उपभोक्ता समितिको विस्तृत विवरण अनुसूची ६ मा तथा मध्यवर्ती सामुदायिक वनको विस्तृत विवरण अनुसूची ७ मा समावेश गरिएको छ ।

यस आर्थिक वर्षमा मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु. ८,००,०००।- (अक्षरेपी रु. आठ लाख रुपैया मात्र) रकम विनियोजन भएको थियो । उक्त रकम मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिको निर्णयानुसार १० वटा मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति र व्यवस्थापन समितिमा बाँडफाँड गरीएको र उक्त सम्पुर्ण रकम तोकिएको शिर्षकमा उपभोक्ता समिति तथा व्यवस्थापन समिति मार्फत खर्च गरिएको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत यस आ.व. मा मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, उपभोक्ता समितिहरु र समुहहरुको समयावधि सकिएको हुनाले व्यवस्थापन समिति, उपभोक्ता समितिहरु र समुहहरु पुर्नगठन गरिएको छ । यसैगरि मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति तथा विभिन्न उपभोक्ता समिति मार्फत स्थानीयस्तरमा काठेपुल निर्माण, सुधारिएको गोठ निर्माण, फोहोर व्यवस्थापनका लागि खाडल निर्माण, मन्दिर मर्मत, स्कुल शिक्षा सहयोग कार्यक्रम, स्कुल शिक्षा कार्यक्रम, दिवश समारोह आयोजनाका लगायतका कार्यक्रमहरु संचालन गरिएको छ । उक्त कार्यक्रमको बजेट तथा खर्चको प्रगति अनुसूची ८

मा समावेश गरिएको छ । यस आयोजनाको कार्यक्रम कार्यन्वयन गर्दा स्थानीयस्तरमा करिव २७२ जना श्रमदिन रोजगारी श्रृजना भएको छ ।

मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समुह र उपभोक्ता समिति गठन(महादेव म.क्षे.उ.स. जुम्ला)

फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि खाडल निर्माण (माथिल्लो मिलिचौर)

अर्न्तराष्ट्रिय जैविक विविधता दिवस मनाईएको

४. मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन

४.१ निजी आवादीको वन पैदावार व्यवस्थापन

मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ को नियम २३ बमोजिम मध्यवर्ती क्षेत्रभित्रको आफ्नो हक पुग्ने जग्गाधनीले आफ्नो इच्छा अनुसार निजी वनको संरक्षण, विकास र उक्त वन पैदावार उपयोग गर्न पाउने व्यवस्था छ । उक्त नियमावलीको नियम २३ को उपनियम (४) मा जग्गाधनीले मध्यवर्ती क्षेत्र बाहिर स्वतन्त्र रुपमा काठ दाउरा ओसारपसार र विक्री वितरण गर्न पाउने प्रावधान रहेको छ । सो अनुसार निजी नम्वरी जग्गामा रहेको रुख कटान गर्न निम्न कागजातहरु समावेश गरी संरक्षक समक्ष निवेदन पेश गरेपश्चात प्रकृया शुरु हुन्छ ।

क)जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा ख)मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको सिफारिस ग)जग्गाको नक्सा घ)मालपोतबाट नम्वरी आवादी खुलेको पत्र ङ)हकदावीको लागि ७ दिने सुचना प्रकाशित गरी सुचना टाँस गरेको मुचुल्का च)नापी, मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति, नगरपालिका/गाउँपालिका, वन प्राविधिक समेत भएको मुचुल्का छ)ओसारपसारको

लागि वन पैदावारको श्रोत खुलेको विवरण ज)जग्गाधनीको निवेदन झ)फिल्डको प्रतिवेदन र मुचुल्काको आधारमा कटान आदेश दिने ञ)सम्वन्धित रेञ्जपोष्टले काठको लगत लिई मुचुल्का सहित प्रतिवेदन पेश गर्ने ट)काटिएको काठको जात, परिमाण अनुसार लाग्ने मुल्य अभिवृद्धि कर सम्वन्धित जग्गाधनीले बैंकमा जम्मा गरी भौचर पेश गर्ने ठ)सम्वन्धित अधिकृत/अधिकारीलाई विमार्का आदेश दिने र टाँचा लगाएको काठ दाउराको लगत र मुचुल्का बमोजिम छोडपुर्जी दिने गरिन्छ ।

यस आ.व.मा मध्यवर्ती क्षेत्रमा आफ्नो निजी आवादी जग्गामा रहेको काठ, दाउरा आफ्नो घरयासी प्रयोजनको लागि मात्र कटान भएको छ । बाहिर निकासी भएको छैन ।

४.२ मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्व न्युनीकरण

मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापन एक चुनौतिको रुपमा रहेको छ । यस निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्रमा मुख्य गरी मानव र भालु, बंदेल, दुम्सि, बाँदरहरुको द्वन्द्व देखिएको छ । द्वन्द्व न्युनीकरणको लागि प्रस्तावित मध्यवर्ती क्षेत्रमा वि.सं. २०५५ साल देखि पार्क एण्ड पिपुल प्रोजेक्टको सहयोगमा करिव २० कि.मि.भन्दा बढि ढुङ्गाको पर्खाल निर्माण भएको थियो । उक्त पर्खाल मध्ये करिव १५ कि.मि.मर्मत सुधारको अभावमा जिर्ण भएको छ भने राजाकोट मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको क्षेत्रभित्र पर्ने करिव ५ कि.मि. पर्खाल नियमित मर्मत सुधारको कारण प्रभावकारी भएको छ ।

यस आ.व.मा रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयबाट वन्यजन्तुबाट हुने क्षतीको राहत सहयोग निर्देशिका, २०६९ (तेस्रो संशोधन, २०७५) बमोजिम हिमाली कालो भालुको आक्रमणबाट मृत्यु भएका २ जना व्यक्तिहरुका हकवालालाई जनही रकम रु.१० लाखका दरले रकम रु. २० लाख, हिमाली कालो भालुको आक्रमणबाट सख्त घाइते भएका ३ जना व्यक्तिहरुलाई औषधोपचार खर्च वापत रकम रु १,४२,५७९।४५ र जंगली बँदेलले गरेको अन्नबाली क्षति वापत १ जना किसानलाई रकम रु. १०,०००।० राहत रकम गरि जम्मा रु. २१,५२,५७९।४५ राहत रकम वितरण गरिएको छ । वन्यजन्तुबाट भएको क्षति र राहत वितरणको विस्तृत विवरण अनुसुची ९ मा समावेश गरिएको छ ।

५. वन तथा वन्यजन्तुजन्य मुद्धा तथा अपराध नियन्त्रण

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९, सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तराष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन २०७३, वन ऐन २०७६, वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र अर्न्तगतका नियमावली बमोजिम निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रमा हुने वनजन्य अपराध नियन्त्रण तथा नियमनको कार्य भएको छ ।

५.१ वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा अवैध व्यापार र वन पैदावारको चोरी निकासी नियन्त्रण

वन्यजन्तु चोरी शिकार तथा त्यसको अङ्गको अवैध व्यापार नियन्त्रण जैविक विविधता संरक्षणमा एक चुनौतीको रुपमा रहेको छ । विद्यमान क्षमता र उपलब्ध साधन स्रोतको अधिकतम उपयोग गरी दूर्लभ वन्यजन्तुहरुको चोरी शिकार तथा त्यसको अङ्गको अवैध व्यापार र वन पैदावारको चोरी निकासी नियन्त्रण गर्ने कार्य सक्रियतापुर्वक गरिएको थियो । यस अर्न्तगत नियमित गस्तीका साथसाथै स्वीपिङ तथा क्याम्पिङ अपरेशन लगायतका कार्यहरु भएको छ । यस आ.व.मा वन तथा वन्यजन्तुसँग सम्वन्धित अपराधमा मुद्धा चलेको सहित ८५ जना मानिसहरुलाई पक्राउ गरी कसुर बमोजिमको कानुनी कारवाही भएको छ । जसमध्ये ४७ जना पुरुष रहेका छन भने ३८ जना महिला रहेका छन । सो को विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र. सं.	विवरण	संख्या	भएको कारवाही	कैफियत
१	काठ दाउरा चोरी निकासी	५४	दण्ड जरिवाना गरि सम्झाई बुझाई पठाएको	
२	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा चोरी निकासी	८	दण्ड जरिवाना गरि सम्झाई बुझाई पठाएका	
३	जडिबुटी तथा च्याउ चोरी निकासी	१	दण्ड जरिवाना गरि सम्झाई बुझाई पठाएको	जडिबुटी सेतो चिनी
४	माछा मार्ने	१०	दण्ड जरिवाना गरि सम्झाई बुझाई पठाएको	
५	चरिचरन	२	दण्ड जरिवाना गरि सम्झाई बुझाई पठाएको	
६	अनियमित पार्किङ	५	दण्ड जरिवाना गरि सम्झाई बुझाई पठाएको	
७	आखेटोपहार(वनविरालोको खुट्टाको पंजा) ओसारपसार	१	मुद्धा दायर भई धरौटीमा छुटेको	
८	अवैध रुपमा बँदेल मारी घरमा लुकाएको	१	मुद्धा दायर भई धरौटीमा छुटेको	
९	अवैध रुपमा काठ काटेको	३	मुद्धा दायर भई धरौटीमा छुटेको	
जम्मा संख्या		**८५**		**४७ पुरुष ३८ महिला**
दण्ड जरिवाना वापत संकलन राजश्व रकम		**रु. १,३८,१४३।० (अक्षरुपी एक लाख अठ्तीस हजार एक सय त्रिचालीस रुपैया मात्र)**		

तालिका नं. १ : पक्राउ र कारवाहीको विवरण

५.२ यस कार्यालयमा रहेका मुद्धा सम्बन्धि विवरण

जंगली बँदेल मारी घरमा लुकाई राखेको अवस्थामा पक्राउ परेको

यस आर्थिक वर्षमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ अनुसार वनविरालो (*Felis chaus*)को आखेटोपहार ओसारपसार र अवैध रुपमा बँदेल मारी आफ्नै घरमा लुकाएको कसुरमा २ थान वन्यजन्तुजन्य मुद्धा र अवैध रुपमा काठ काटेको कसुरमा २ थान वनजन्य मुद्धा गरि कुल ४ थान मुद्धा दर्ता भएका छन् । त्यस्तै आ.व. २०७३।७४ मा दर्ता भएको वन्यजन्तुको आखेटोपहार(भालुको कलेजो) ओसारपसार सम्बन्धि १ थान मुद्धा र आ.व. २०७७।७८ मा दर्ता भएको निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा अवैध रुपमा हातहतियार (भरुवा बन्दुक) बोकेको कसुरसम्बन्धि १ थान मुद्धा गरि २ थान मुद्धा र आ.व.२०७८।०७९ मा दर्ता भएका ४ थान मुद्धा गरि ६ थान मुद्धा फैसला हुन बाँकी रहेका छन् भने आ.व. २०६८।६९ मा दर्ता भएको अबैध रुपमा चोरी शिकार गरेको कसुर मुद्धाका प्र.सर्पे बोहोराको नाममा भएको फैसलाको कार्यान्वयन हुन बाँकी रहेको छ । मिति २०७९।३।१५ गते मुगु जिल्ला अदालतका माननीय जिल्ला न्यायधीश श्री पुण्यप्रसाद सापकोटाबाट मुद्धाहरुको निरीक्षण भई कार्यालयमा दायर भएका मुद्धाहरु लामो समयसम्म फछ्यौट नगरि राखिएको देखिएकाले त्यसरी विना कारवाही राखिरहन मनासिव नदेखिएकोले प्रस्तुत मुद्धा-

हरु फछ्यौट गर्ने तर्फ आवश्यक प्रवन्ध गर्नुहोला भनि निर्देशन समेत भएको छ । यस कार्यालयमा मुद्धा फैसला गर्नका लागि प्रमुख संरक्षण अधिकृत नभएकोले मुद्धा फैसला हुन सकेको छैन । यस कार्यालयबाट मिति २०७९।०२।०६ गते श्री राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग ववरमहल, काठमाडौंलाई मुद्धा फैसला गर्नका लागि प्रमुख संरक्षण अधिकृत खटाईदिने सम्बन्धमा पत्र समेत लेखि पठाईएको छ । मुद्धा सम्बन्धि विस्तृत विवरण अनुसुची १० मा समावेश गरिएको छ ।

५.३ युवा जागरण अभियान

वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा वन पैदावारको चोरी निकासी विरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धि गर्न युवाहरुलाई परिचालन गर्नको लागि मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति स्तरमा उपसमितिको रुपमा गठन भएका १० वटा समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण उपसमितिहरुबाट १ वटा समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण सञ्जाल गठन गरिएको छ भने उक्त उपसमितिहरु तथा सञ्जाललाई विभिन्न कार्यक्रमहरु तथा तालिमहरु प्रदान गरि सशक्तिकरण गर्ने कार्य भएको छ । यसको मुख्य उद्धेश्य आफ्नो गाउँ घरमा आफु, आफ्नो घर परिवार, छरछिमेकका मानिसहरुलाई वन र वन्यजन्तुजन्य अपराधमा लाग्नबाट रोक्ने, वन र वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धि विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रम, तालिम, गोष्ठी, सडक नाटक जस्ता कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी संरक्षणमा टेवा पुऱ्याउनु रहेको छ । हाल उक्त १० उप-समितिहरुमा ८७ जना युवाहरु संगठित भई परिचालन भईरहेको अवस्था छ । उक्त CBAPU मा आवद्ध युवाहरुको विवरण र गठन भएको समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण सञ्जालको विवरण अनुसुची ११ मा उल्लेख गरिएको छ ।

५.४ वन अतिक्रमण व्यवस्थापन

यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा हुनु भन्दा पहिला देखि विभिन्न स्थानमा वन अतिक्रमण भएको छ । अतिक्रमण नियन्त्रणको लागि निकुञ्ज कार्यालय, निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ नेपाली सेनाको श्रीबक्स गुल्म, मध्यवर्ती क्षेत्रका उपभोक्ता समूह, उपभोक्ता समिति, मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहलाई परिचालन गरी नयाँ अतिक्रमण हुन दिएको छैन । हालसम्म करीव ३८.९९ हेक्टर जमीन अतिक्रमित भएको छ । अतिक्रमित क्षेत्रको विस्तृत विवरण अनुसुची १२ मा समावेश गरिएको छ ।

६. उद्धार गरिएका तथा मृत्यु भएका वन्यजन्तुहरुको व्यवस्थापन

यस निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रबाट विभिन्न कारणबाट उद्धार गरिएका तथा मृत्यु भएका वन्यजन्तुहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	वन्यजन्तुको नाम	मिति	संख्या	स्थान	उद्धार/मृत्यु
१	रतुवा	२०७८।०८।२३	१	रारा ताल(ओखरबोट क्षेत्र, मुगु)	उद्धार गरिएको
२	घोरल	२०७८।०९।११	१	जेउरे (निकुञ्ज क्षेत्र, मुगु)	उद्धार गरिएको
३	स्याल	२०७८।१०।१६	१	निजार खोला क्षेत्र (निकुञ्ज क्षेत्र, मुगु)	मृत्यु भएको
४	घोरल	२०७८।१०।२३	१	ह्लिवादे,खत्याड (निकुञ्ज क्षेत्र, मुगु)	उद्धार गरिएको
५	मलसाप्रो	२०७८।११।१६	१	मलिकावोता (मध्यवर्ती क्षेत्र, जुम्ला)	उद्धार गरिएको
६	फग्रास	२०७८।१२।१०	१	तल्लो मिलिचौर	मृत्यु भएको

				(निकुञ्ज क्षेत्र, मुगु)	
७	लाटोकोसेरो	२०७८।१२।२४	१	रारा ताल(निकुञ्ज क्षेत्र, मुगु)	मृत्यु भएको
८	काल्चे	२०७८।१२।२४	१	तल्लो मिलिचौर (निकुञ्ज क्षेत्र, मुगु)	मृत्यु भएको

तालिका नं. २ :उद्धार तथा मृत्यु भएका वन्यजन्तुहरुको विवरण

७. पर्यटन विकास तथा पर्यटक विवरण

नेपालको संरक्षित क्षेत्रहरु पर्या-पर्यटनको एक महत्वपूर्ण क्षेत्र हो । वन नीति २०७५ ले प्रकृतिमा आधारित पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गर्ने र त्यसमा नीजि क्षेत्रको भूमिकालाई सुनिश्चित गर्दै जाने नीति अवलम्वन गरेको छ । राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ र अर्न्तगतको हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६ र मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ ले पर्या-पर्यटन व्यवसायलाई सहजीकरण गरेको छ । यस निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि आवश्यक पूर्वाधार अर्न्तगत पर्यटकलाई आकर्षित गर्न वन्यजन्तुको बिचरण, प्राकृतिक भौगोलिक बनावट र रारा तालको दृश्य अवलोकनको लागि विभिन्न स्थानहरुमा टावर निर्माण, रारा तालमा डुङ्गा विहार, घोडा सफारी, जंगलमा पैदल यात्रा, चरा अवलोकन, मुर्माटप लगायतको चुचुरोबाट रारा ताल र प्राकृतिक सौन्दर्यको अवलोकन, निकुञ्जभित्र रहेका ठाकुरनाथ/छाप्रु/लाउडा/रारा/दोफेश्वर महादेव लगायतका धार्मिक स्थलको दर्शन तथा अवलोकन, मध्यवर्ती क्षेत्रको धर्म सँस्कृतीसँग जोडिएका देउडा लगायतका विविध सेवाहरु पर्यटकको लागि उपलव्ध छन् ।

व्यवसायिक पर्या-पर्यटन सेवा प्रदान गर्नको लागि मध्यवर्ती क्षेत्रको विभिन्न क्षेत्रमा स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकलाई लक्षित गरी होटल तथा होमस्टे सञ्चालनमा आउदैछन् । यस आ.व.२०७८।०७९ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा स्वदेशी ११,४५१ जना, सार्क १५तथा विदेशी ८४ जना गरी जम्मा ११,५५० जना पर्यटकहरुले भ्रमण गरेका छन् । पर्यटकको विस्तृत विवरण अनुसुची १३ र निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा रहेका होटल तथा होमस्टेहरुको विवरण अनुसुची १४ मा समावेश गरिएको छ । निकुञ्जको लामाचौर, ताल्चा, भुलभुले, सल्लेरी, गोरुसैना, बाउपानी र हुटु गरी सात स्थानबाट पर्यटकहरुलाई निकुञ्ज प्रवेश गर्ने सुविधा उपलव्ध गराइएको छ ।

८. अध्ययन अनुसन्धान अनुमति

यस निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्रमा अनुसन्धान अध्ययन अनुसन्धान गर्न चाहने विद्यार्थी तथा संघसंस्थाहरुलाई सो कार्यका लागि अनुमति दिईएको छ । यस आर्थिक वर्षमा १ वटा B.Sc., २ वटा M.Sc., १ वटा Phd र २ वटा अन्य गरि कुल ६ वटा अध्ययन अनुसन्धानको लागि अनुमति प्रदान गरिएको छ । यस आ.व. मा अनुमति दिईएका अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धि विवरण अनुसुची १५ मा समावेश गरिएको छ ।

९. राजश्व सम्बन्धी विवरण

यस निकुञ्जको राजश्व आम्दानीका मूख्य श्रोतहरुमा पर्यटक प्रवेश शुल्क तथा पर्यटकीय क्रियाकलाप, वन पैदावार विक्री वितरण, टेन्डर फारम बिक्री, चरिचरण दस्तूर र प्रशासनिक दण्ड जरिवाना आदि रहेका छन । यस आ.व.मा जम्मा रु. ३०,९७,५४४।७८(अक्षरुपी तिस लाख सन्तानव्वे हजार पाँच सय चौवालिस रुपैया अठहत्तर पैसा मात्र) राजश्व संकलन भएको छ । जसमध्ये पर्यापर्यटनबाट २०,०३,३९५.० (६४.६८ प्रतिशत), वन पैदावार विक्रि वापत (काठ दाउरा विक्री वापत) रु २,९८,८१२.२८(९.६५ प्रतिशत), प्रशासनिक दण्ड जरिवानाबाट रु ३,८८,१४३.०

(१२.५३ प्रतिशत) र अन्य शिर्षकबाट रु ४,०७,१९४.५(१३.१४ प्रतिशत) राजश्व रकम संकलन भएको छ । यस आ.व. र हालसम्म विभिन्न आ.व.मा आम्दानी भएको राजश्वको विवरण अनुसुची १६ मा समावेश गरिएको छ ।

१०. बेरुजु सम्वन्धी विवरण

यस निकुञ्जको बेरुजुको रुपमा रहेको फर्स्यौट हुन बाँकी रकम रु

११. संरक्षण सम्बन्धि चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम

(क) विश्व सिमसार दिवस, २०७८

यस बर्षको विश्व सिमसार दिवस रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा निकुञ्ज प्रशासन, निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ श्री श्रीबक्स गुल्म, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति, मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह, समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण उपसमिति, रारा ताल डुंगा समिति, स्थानीय होटल होमस्टे व्यवसायी, आन्तरिक पर्यटक तथा स्थानीय वासिन्दाहरुको उपस्थितिमा विभिन्न कार्यक्रमहरु आयोजना गरी मनाईएको छ । **"दलदल, पानी, पोखरी र खोला : संरक्षण गरे सर्वहित होला"** भन्ने मुल नारा रहेको विश्व सिमसार दिवसको अवसरमा रारा ताल क्षेत्रको सरसफाई, सिमसार/रामसारसँग सम्बन्धित प्रचार प्रसार सामाग्री वितरण, सिमसार/रामसार क्षेत्रको महत्व, संरक्षणको आवश्यकता, संरक्षणका चुनौती तथा अवसरहरु सम्बन्धमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम, रारा ताल डुंगा प्रतियोगिता लगायतका कार्यक्रमहरु गरिएको थियो ।

(ख) CBAPU Day, २०७८

यस बर्षको CBAPU Day "वन्यजन्तु संरक्षण र पारिस्थितिकिय प्रणाली पुर्नस्थापनाका लागि युवा जागरण" भन्ने मुल नाराका साथ रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा निकुञ्ज प्रशासन, निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ श्री श्रीबक्स गुल्म तथा समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण उपसमितिको उपस्थितिमा जैविक विविधता संरक्षण र चोरी शिकार नियन्त्रण विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम आयोजना गरी मनाईएको छ ।

(ग) वन्यजन्तु सप्ताह २०७९

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र अन्तरगतका कार्यालयले प्रत्येक वर्ष वैशाख १ गते देखि ७ गतेसम्म वन्यजन्तु सप्ताह मनाउँदै आएको छ । यस वर्ष **"मानव-वन्यजन्तु सहअस्थित्व : हाम्रो साझा दायित्व"** भन्ने मुल नाराका साथ २७औं वन्यजन्तु सप्ताह २०७९ रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा निकुञ्ज प्रशासन, निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ श्री श्रीबक्स गुल्म, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति, मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह, समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण उपसमिति, रारा ताल डुंगा समिति, स्थानीय होटल होमस्टे व्यवसायी, आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटक तथा स्थानीय वासिन्दाहरुको उपस्थितिमा नयाँ वर्ष २०७९ को शुभकामना आदान प्रदान, जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धि अन्तरक्रिया र विगतका वर्षहरुमा निकुञ्जले जैविक विविधता संरक्षणमा गरेका क्रियाकलापहरुको समिक्षा, रारा ताल वरिपरी सरसफाई, विद्यालय स्तरीय वक्तित्वकला प्रतियोगिता, रारा घुम्न आउने आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकहरुलाई स्वागत, संरक्षण सम्बन्धि प्रचारप्रसार सामाग्री वितरण, वन्यजन्तु उद्धार तथा जैविक विविधता संरक्षणमा योगदान गर्नुभएका स्थानीय वासिन्दाहरुलाई सम्मान लगायत विभिन्न खेलकुदका कार्यक्रमहरु गरी सम्पन्न गरियो ।

(घ) सञ्चार माध्यमबाट प्रचार प्रसार

यस निकुञ्जले निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्रको जैविक विविधता संरक्षण तथा व्यवस्थापन, वनजन्य तथा वन्यजन्तुजन्य चोरीशिकार नियन्त्रण, अर्न्तराष्ट्रिय महत्वको रामसार सुचीमा सुचीकृत रारा तालको महत्व र संरक्षणको आवश्यकता, पर्यापर्यटन प्रवर्द्धन, वन डढेलो नियन्त्रण लगायतका विभिन्न विषयमा मुगु जिल्लास्थित एफ एम रेडियोहरुबाट प्रचार प्रसार गरि जनचेतना जगाउने कार्य गरिएको छ ।

१२. कर्मचारी व्यवस्थापन

यस निकुञ्जको संरक्षण र व्यवस्थापनको लागि स्थापनाकालदेखि वि.सं. २०७१ सालसम्म जम्मा २६ जना कर्मचारीहरुको दरवन्दी रहेको थियो । उक्त कर्मचारीहरुबाट २०६३ असोज ९ गते निकुञ्ज वरिपरीको १९८ वर्ग कि.मि. क्षेत्रलाई समेटेर घोषणा भएको मध्यवर्ती क्षेत्रको व्यवस्थापनमा कठिनाई भएको थियो । समय समयमा पुनरावलोकन हुने संगठन तथा व्यवस्थापन(Organization and Management)अनुसार नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०७१/१०/१२ को निर्णयानुसार मिति २०७२/०३/११ मा कुल ५५ जना कर्मचारीहरुको दरबन्दी स्वीकृत भई निजामती किताबखानामा पद दर्ता भएको छ । स्वीकृत दरबन्दी अनुसार कर्मचारीहरु सरुवा र पदपूर्ति भई आएका छन । यस आ.व.मा सरुवा भई आएका र गएका कर्मचारीहरुको विवरण, यस आ.व.मा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण, पदपुर्ती र रिक्त कर्मचारीहरु विवरण, तालिम गोष्ठीमा सहभागी कर्मचारीहरुको विवरण र कार्यालयको सांगठनिक संरचना अनुसुची १७ मा समावेश गरिएको छ ।

१३. विविध

(क) निकुञ्ज कार्यालयबाट उपलब्ध गराईएको वन पैदावारको विवरण

क्र.सं.	विवरण	इकाई	परिमाण	कैफियत
१	काठ	घनफिट	२५७४.५	घरायसी प्रयोजन र मध्यवर्ती क्षेत्रमा हुने विकास निर्माणका कार्यका लागि
२	दाउरा	चट्टा	२	
३	ढुंगा	घनमिटर	४१४१	
४	गिट्टी	घनमिटर	५३२	
५	बालुवा	घनमिटर	८६३	
६	ग्राबिल	घनमिटर	३६	

(ख) कर्मचारी पुरस्कृत

२७ औं वन्यजन्तु सप्ताहको अवसरमा यस कार्यालयमा कार्यरत अनुशासित, कर्तव्यनिष्ठ कर्मचारी रेञ्जर श्री पदम बहादुर बुढालाई सम्मान गरिएको छ । कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुको मनोवल बढाउने उदेश्य सहित गरिएको यस कार्यले आउने दिनमा कर्मचारी वृतमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने अपेक्षा राखिएको छ ।

(ग) विशिष्ट महानुभावबाट निकुञ्ज भ्रमण

यस आ. व. मा रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा निम्न बमोजिमका विशिष्ट व्यक्तिहरुको औपचारिक तथा अनौपचारिक भ्रमण सम्पन्न भएको छ ।

अनुसुची १

रारा राष्ट्रिय निकुञ्जको चारकिल्ला सहितको सिमाना

अच्युतबहादुर राजभण्डारी
श्री ५ को सरकारको सचिव

मिति २४ गते २०३४
खण्ड २७ संख्या १८

श्री ५ को सरकार

वन मन्त्रालयको

सूचना

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को दफा ३ को उप–दफा (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले कर्णाली अञ्चल मुगु जिल्लामा पर्ने देहायका चार किल्लाभित्रको क्षेत्रलाई रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज घोषित गरेको छः–

उत्तरः– रूम काँधको सबभन्दा अग्लो टुप्पा (१२२३८) बाट शुरू भई पूर्वपट्टि डाँडाको शिरैशिर हुँदै मालीका (११२९५) टुप्पोसम्म ।

पूर्वः– मालीका (११२९५) बाट दक्षिण–पूर्व दिशा हुँदै रारा गुम गोरेटो बाटोको बजेढीसम्म । त्यसपछि उक्त दिशातर्फ नै पछ्याउँदै जङ्गल भएको पहाडको नाकैनाक दक्षिण–पूर्व दिशा हुँदै भदाली काँध, श्रीनगर गाउँको माथि (९०००) सम्म । त्यसपछि भदाली काँध जङ्गलको तल्लो किनारबाट पश्चिम हुँदै झ्यारी छ्याब्रु गोरेटो बाटोसम्म र जङ्गलको तल्लो छेउ हुँदै झ्यारी बिथाखोलाको मुहानसम्म । त्यसपछि झ्यारी बिथाखोलाको दक्षिण किनारबाट झ्यारी पिनाको पैदलबाटोसम्म । त्यसपछि दक्षिण–पूर्व हुँदै आबादि जग्गाको माथिल्लो छेउबाट धौलीगारखोला र मन्दुखोलाको बीचसम्म र दक्षिणतर्फ धुचिलाग्नासम्म । त्यसपछि पै[illegible] बाटो काटेपछि चौथाबाट दक्षिण–पश्चिम हुँदै चौथाखोलाका पहिलो मुहा[illegible] त्यसपछि चौथादेखि माथि दक्षिणतर्फको १३१३६' को टुप्पोसम्म । त्यसपछि पहाडको धार हुँदै १३१३६' देखि दक्षिणतर्फ करीब एक माइलसम्म ।

नेपाल राजपत्र भाग ३ (७)

दक्षिणः– १३१३६' को करीब एक माइल दक्षिणबाट पश्चिम हुँदै जियखोलाको मुहानसम्म । त्यसपछि उत्तर–दक्षिण मुख्य पहाडको धार हुँदै लामिडाँडाको सबभन्दा अग्लो १२८०१' सम्म ।

पश्चिमः– लामिडाँडाको टुप्पो (१२८०१) बाट सो डाँडाको काँधैकाँध रोताखोला माथिको आबादि जग्गाको माथिल्लो छेउ हुँदै गौरू सैनसम्म । त्यसपछि रोताखोला (पोनेलीखोला) हुँदै पानीको सबभन्दा ठूलो मुहानसम्म । त्यसपछि उत्तर–पश्चिम दिशा हुँदै न्याउलीखोलाको मुहानसम्म । न्याउलीखोलाको पश्चिम किनार हुँदै खतियारखोलासंगको दोभानसम्म । त्यसपछि खतियारखोला पार गरी निगालीबोट रारा मूल बाटोमा पर्ने सेरा पातेल्नासम्म । त्यसपछि बाटैबाटो पूर्व गई खतियारखोला (निजारखोला) र दाम्चे–खोलाको दोभान माझेघट्टसम्म । त्यसपछि दाम्चे खोलैखोला गई यसको मुहानमा हुँदै रूम काँध (११२३८) सम्म ।

नोटः– यस रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रभित्र पर्ने गाउँहरू रारा, छ्याब्रु, नेपु र सल्ली रूकलाई नहटाइएसम्म वा अर्को व्यवस्था नभएसम्म निकुञ्ज क्षेत्रबाट बाहिर पारिएको मानिनेछ ।

आज्ञाले–
अच्युतबहादुर राजभण्डारी
श्री ५ को सरकारको सचिव

अनुसुची २

मध्यवर्ती क्षेत्रको चारकिल्ला सहितको सिमाना

नेपाल राजपत्र

नेपाल सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ५६) काठमाडौं, असोज ९ गते २०६३ साल (संख्या २२

भाग ३

नेपाल सरकार

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको सूचना

नेपाल सरकारले राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को दफा ३क को उपदफा (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रका देहायको चार किल्लाभित्रको क्षेत्रलाई रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज मध्यवर्ती क्षेत्र तोकिएकोले यो सूचना प्रकाशन ग.रएको छः –

पूर्वः पूर्वमा श्रीनगर गा.वि.स. को वडा नं. ९ स्थित इमा बस्तीलाई भित्र पार्दै मुंगु कर्णालीमा मिसिएको साँया खोलालाई आधारमानी पश्चिमतर्फ साँया खोले खोला साँया खोला घट्टसम्म, साँया खोला घट्टबाट दक्षिण नाउर खोला हुँदै खोले खोला पूर्वतर्फ जिल्ला सदर मुकाम गमगढीलाई बाहिर पारेर चैन खोला र गमगाढको दोभान सम्म। क्रमशः पूर्वको गमगाढ खोला हुँदै दक्षिणतर्फ कार्कोबाढा गा.वि स.को वडा नं. २ को पूर्वी सीमानालाई कायम राख्दै पिना गा.वि.स. वडा नं. ५ र ९ को पूर्वी सीमाना मुन्दु खोला हुँदै वुम्रामारी चौर गा.वि.स. बडा नं. ७ को पूर्वी सीमाना काम्रा खोला हुदै तलीगाड खोलाको दोभानसम्म ।

पश्चिमः महेन्द्रमल्ली खोलालाई पश्चिमी सीमाना मान्दै उत्तरतर्फ कन्का-सुन्दरी गा.वि.स.को पश्चिमी सीमाना हुँदै कालाकाँडा लेकको ३,४६४ मिटर उचाईको चुचुरालाई सीमाना कायम राखी खमाले गा.वि.स. को वडा नं: ९ को चाकपाडे गाउँलाई मित्र पारी उत्तरतर्फ बहने छोटे खोलालाई आधार मानी शेरी गा.वि.स. को वडा नं. २ को पश्चिमी सीमाना हुँदै बग्ने छोटे खोलादेखि खत्याड खोलाको दोभानसम्म र खत्याड खोलाको केही पश्चिमतर्फ हुँदै बग्ने पुत्ता खोलाको दोभानसम्म त्यसपछि सेरी गा.वि.स.को वडा नं. ३ र ५ को पश्चिमी सीमाना भएर पुत्ता खोलै खोला उत्तर पूर्व ३,६२२ मिटरको चुचुरा भएको काला पानी खाम्दुला डाँडो हुँदै उत्तरपूर्व बगेको खोल्सा भएर क्रमशः रारा गा.वि.स. को वडा नं. ३ र १ को पश्चिम सीमाना तथा कालै गा.वि.स. को पूर्वी सीमानालाई कायम राखदै मुगु कर्णाली नदीमा मिसिने खोल्साको दोभानसम्म।

उत्तरः पूर्वबाट पश्चिमतर्फ बगेको मुगु कर्णाली नदी हुँदै पूर्वतर्फ रारा र श्रीनगर गा.वि.स.हरूको उत्तरी सीमानालाई कायम राखेर पूर्वमा श्रीनगर गा.वि.स. वडा नं ९ मा अवस्थित इमा बस्ती छेउ भएर बग्ने साँया खोला र मुगु कर्णालीको दोभानसम्म।

दक्षिणः दक्षितर्फ बगेको तलीगाड खोला हुँदै पश्चिमतर्फ बग्ने लाहागाड खोलै खोला वोतामालीका गा.वि.स.को वडा नं ९ को उत्तरी सीमानालाई कायम राखदै गानो खोलाको दोभानसम्म र त्यहाँबाट कन्कासुन्दरी गा.वि.स को वडा नं. १,२,३ र ४ बस्ती क्षेत्रलाई मित्र पार्दै ३,२०२ मिटर उचाईको चुचुरोलाई आधार मानेर पश्चिमतर्फ महेन्द्रमल्वी खोलामा मिसिने खोल्सा हुँदै दोभानसम्म।

आज्ञाले,
फणिन्द्र गौतम
उपसचिव कानून

अनुसुची ३

रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय र अन्तर्गत रहेका रेञ्जपोष्ट एवं पोष्टहरुको विवरण

क्र.सं.	पोष्टको नाम	रहेको स्थान	कैफियत
१	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय	हुटु, मुगु	निकुञ्ज र सेनाको मुख्य कार्यालय
२	ताल्चा रेञ्जपोष्ट	छायाँनाथ रारा न.पा. ४ ताल्चा, मुगु	निकुञ्ज तथा नेपाली सेनाको संयुक्त पोष्ट
३	भुलभुले रेञ्जपोष्ट	कनकासुन्दरी गा.पा. १ भुलभुले, जुम्ला	निकुञ्ज तथा नेपाली सेनाको संयुक्त पोष्ट
४	सल्लेरी पोष्ट	छायाँनाथ रारा न.पा ८ सल्लेरी, मुगु	निकुञ्ज तथा नेपाली सेनाको संयुक्त पोष्ट
५	लामाचौर पोष्ट	छायाँनाथ रारा न.पा. ३ लामाचौर, मुगु	निकुञ्ज तथा नेपाली सेनाको संयुक्त पोष्ट
६	गोरुसैना पोष्ट	कनकासुन्दरी गा.पा. २ गोरुसैना, जुम्ला	निकुञ्ज तथा नेपाली सेनाको संयुक्त पोष्ट
७	वाउपानी पोष्ट	खत्याड गा.पा. १ बाउपानी, मुगु	निकुञ्ज तथा नेपाली सेनाको संयुक्त पोष्ट

अनुसुची ४

रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा हालसम्म तैनाथ गुल्म तथा सेमुहरुको विवरण

क्र. स.	सेमु तथा गुल्मको नाम	आएको मिति	गएको मिति
१	सेमु नफ्री	२०३५	२०४४
२	दुर्गा भञ्जन गुल्म	२०४४/९/२४	२०४८/५/२४
३	भगवती प्रसाद गुल्म	२०४८/५/२४	२०५०/१२/५
४	चन्दननाथ गुल्म	२०५०/१२/५	२०५४/३/११
५	चण्डी प्रसाद गुल्म	२०५४/२/२४	२०५५/१०/१०
६	सूर्यदल गुल्म	२०५५/१२/१०	२०६०/२/५
७	कालीदल गुल्म	२०६०/२/५	२०६५/७/२१
८	समरजित गुल्म	२०६५/७/२२	२०७०/१/१५
९	दुर्गाभञ्जन गुल्म	२०७०/१/१५	२०७४/४/१
१०	श्रीदल गुल्म	२०७४/४/१	२०७७/११/५
११	श्रीबक्स गुल्म	२०७७/११/६	हालसम्म

अनुसुची ५

आ.ब. २०७८/०७९ को वा र्षक प्रगति

१.आ र्थक वर्ष: २०७८/०७९

२.बजेट उपशीर्षक नं: ३२९०३१०१

३. मन्त्रालय: वन तथा वातावरण

४. आयोजना/कार्यालयको नाम: रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

५. कार्यक्रम /आयोजनाको नाम: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना

६. आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम: बद्री वनोद दाहाल

७. यस अब धको बजेट रू.: ५८०.७९

क. आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :

(२) संस्था:

(३) जनसहभा गता:

ख. बैदे शक (१) ऋण

(२) अनुदान :

८. यस अव धको खर्च रकम र प्रतिसत: ४४२.२५ , ७६.१५%

क.आन्तरिक (१) नेपाल सरकार:

(२) स्थानीय निकाय/संस्था:

(३) जनसहभा गता

ख. बैदे शक (१) ऋण

(२) अनुदान

९. चालु आ.ब.को हालसम्मको खर्च रकम र प्रतिसत: ४४२.२५, ७६.१५%

१०. कुल लागत मध्य हालसम्म शुरु दे ख यस अब ध सम्मको कुल खर्च रकम र प्रतिसत:

११. आयोजनाको शुरुदे ख यस अब धसम्मको भौतिक प्रगती प्रतिसत : ८३.३८%

१२. आयोजनाको कुल अव ध मध्य बितेको समय प्रतिसतमा :

१३. यस त्रैमा सक अव धको भौतिक प्रगति:: ८३.३८ %

(रकम रू. लाखमा)

क्र.स.	क्रयाकलापको बिबरण	खर्च शर्षक	इकाई	आ.बा. २०७८/७९ को									वा र्षक प्रगति			सूँचांकमा आधारित उपलब्धी	कै.
				बा र्षक लक्ष्य													
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट		
अ) पुजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु																	
११.३.२.१९	सवारी साधन खरिद (पकअप गाडी)	३११२१	वटा	१.०	६.०३	३५.०							१.०	६.०३	३२.३५		

११.३.२.३०	मोटरबोट खरिद	३११२१	वटा	१.०	४.३	२५.०							१.०	४.३	१९.८७		
११.३.७३	ल्यापटप खरिद	३११२२	वटा	१.०	०.१७	१.०							१.०	०.१७	१.०		
११.३.७५	प्रण्टर खरिद	३११२२	वटा	१.०	०.०४	०.२५							१.०	०.०४	०.२५		
११.३.७३२	बाईनाकुलर खरिद	३११२२	वटा	२.०	०.१४	०.८							२.०	०.१४	०.८		
११.३.१४.६	जि. प.एस.खरिद	३११२२	वटा	३.०	०.२१	१.२							०.०	०.०	०.०		
११.४.५.१	गोरेटो बाटो निर्माण	३११५१	क. म.	२.०	०.८६	५.०							०.८	०.३४	४.८९		
११.४.७१	काठेपुल निर्माण	३११५१	वटा	१.०	०.३४	२.०							१.०	०.३४	१.९५		
११.४.१६.१	खानेपानी निर्माण (पाईप जडान)	३११५६	वटा	१.	०.६९	४.०							१.०	०.६९	३.९६		
११.४.१७५७	फोहोर मैला ब्यबस्थापनका ला ग खाडल निर्माण	३११५७	वटा	५.०	०.१७	१.०							५.०	०.१७	१.०		
११.४.१७५८	पोष्टमा सोलार जडान	३११५७	वटा	१.०	०.३४	२.०							१.०	०.३४	१.८८		
११.४.१७६१	पर्यटक वश्रामस्थल निर्माण	३११५७	वटा	१.०	०.८६	५.०							०.०	०.०	०.०		
११.४.१७३१२	सामुदायिक वनको वधान/कार्ययोजना न वकरण	३११५७	वटा	३.०	०.२६	१.५							१.०	०.०९	०.५		
११.४.१७६५१	अधुरो पर्यटक वश्रामस्थल सहितको भ्यू टावर निर्माण	३११५७	वटा	१.०	३.४४	२०.०							१.०	३.४४	९.३१		
११.४.२२.३	साईनबोर्ड /सूचना बोर्ड निर्माण	३११५९	वटा	५.०	०.२६	१.५							५.०	०.२६	१.५		
११.४.२२.२०	नदि पहिरो नियन्त्रण कार्य	३११५९	क्षेत्र	१.०	१.३८	८.०							०.०	०.०	०.०		
११.५.५.२	गोरेटो बाटो मर्मत	३११७१	क. म.	२.०	०.१	०.६							२.०	०.१	०.६		
११.५.७१	काठेपुल मर्मत	३११७१	वटा	३.०	०.५२	३.०							३.०	०.५२	३.०		
११.५.१६.२	खानेपानी मर्मत (पाईप जडान)	३११७१	वटा	२.०	०.३४	२.०							२.०	०.३४	२.०		

११.५.१७८	भ्यू-टावर (मचान) मर्मत	३११७९	वटा	२.०	०.२१	१.२							२.०	०.२१	१.२		
११.५.१७९	साइनबोर्ड /सूचना बोर्ड मर्मत	३११७९	वटा	४.०	०.१	०.६							४.०	०.१	०.६		
११.५.१७१०	पर्यटक टिकट काउण्टर मर्मत सुधार	३११७९	वटा	१.०	०.१७	१.०							१.०	०.१७	१.०		
११.५.१७११	प्रतिक्षालय / गोल घर मर्मत	३११७९	वटा	१.०	०.१७	१.०							१.०	०.१७	१.०		
११.५.२२.३	पोष्ट भवन मर्मत	३११७९	वटा	२.०	०.३४	२.०							२.०	०.३४	२.०		
११.५.२२.६	मठ /मन्दिर,गुम्बा मर्मत	३११७९	वटा	१.०	०.०९	०.५							१.०	०.०९	०.५		
११.५.२२.८	गेष्टहाउस मर्मत सुधार	३११७९	वटा	१.०	०.३४	२.०							१.०	०.३४	२.०		
११.५.२२.१०	शौचालय मर्मत	३११७९	वटा	१.०	०.०९	०.५							१.०	०.०९	०.५		
११.५.२२.११	बिजुली वाइरिंग मर्मत	३११७९	वटा	१.०	०.०९	०.५							१.०	०.०९	०.५		
११.६.१३.१४	कार्यालयको ला ग फर्निचर खरिद	३११२३	पटक	१.०	०.३४	२.०							१.०	०.३४	१.९५		
११.१.२.१३४	पोष्ट भवन निर्माण (म लचौर)	३१११२	वटा	१.०	१७२२	१००.०							०.८५	१४.६४	५२.७९		
	क) पुजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरुको जम्मा				३९.६१	२३०.१५								३२.८४	१४८.९		
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु																	
२.६.३.४	गेमस्काउट,सेनालाई पुनर्ताज क ता लम	२२५११	जना	१.०	०.१५	०.८५							१.०	०.१५	०.८५		
२.६.६.११	वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण व्यूरो बैठक ,गोष्ठी	२२५१२	पटक	२.०	०.१७	०.९६							२.०	०.१७	०.९५		
२.६.६.१९	सामुदायिक वन व्यवस्थापन ता लम ,गोष्ठी	२२५१२	पटक	३.०	०.२१	१.२							३.०	०.२१	१.२		
२.६.६.४	सरोकावालासग संरक्षण सम्वन्धी अन्तर क्रया गोष्टी	२२५१२	पटक	२.०	०.१४	०.८							२.०	०.१४	०.८		

२.६.६.१९१	नेपाली सेना र संर क्षत क्षेत्र कार्यालयका पोष्ट प्रमुखहरुको अन्तर क्रया	२२५१२	पटक	२.०	०.१४	०.८							२.०	०.१४	०.८		
२.७५.६	वा र्षक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका प्रकाशन	२२५२२	संख्या	१५०.०	०.२१	१.२४							१५०.०	०.२१	१.२४		
२.७५.७	संरक्षण सम्वन्धी प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन तथा बितरण	२२५२२	पटक	१.०	०.१४	०.८३							१.०	०.१४	०.८३		
२.७५.८	संरक्षण सम्वन्धी संचार माध्यमबाट प्रचार प्रसार	२२५२२	महिना	६.०	०.०९	०.५							२.०	०.०२	०.१२		
२.७५.४६	ईको क्लव संचालन सहयोग	२२५२२	वटा	५.०	०.०७	०.४१							५.०	०.०७	०.४१		
२.७५.६५	रामसार / समसार संरक्षण सम्वन्धी प्रचार प्रसार सामाग्री उत्पादन तथा वतरण	२२५२२	पटक	१.०	०.१६	०.९१							१.०	०.१६	०.९		
२.७५.६६	रामसार / समसार संरक्षण सम्वन्धी संचार माध्यमबाट प्रचार प्रसार	२२५२२	पटक	६.०	०.०९	०.५							६.०	०.०९	०.५		
२.७७२३१	निर्माण भएका भौतिक पूर्वाधारहरुको जि. प.एस. सहितको अ भलेख व्यवस्थापन	२२५२२	पटक	१.०	०.०७	०.४१							१.०	०.०७	०.४१		
२.७२१.१०	चोरी शकार नियन्त्रण स्विप अपरेसन	२२५२२	पटक	६.०	०.४३	२.४९							६.०	०.४३	२.४९		
२.७२१.११	चोरी शकार नियन्त्रणका ला ग युवा परिचालन	२२५२२	पटक	६.०	०.४३	२.४९							६.०	०.४३	२.४९		
२.७२१.१३.२	डढेलो सचेतना ता लम (उपभोक्ता समूह स्तर)	२२५२२	पटक	१.०	०.०७	०.४१							१.०	०.०७	०.४१		
२.७२१.१३.७	सेना, प्रहरी, प्रशासन, नागरिक समाजसंगको सहकार्यमा डढेलो नियन्त्रण	२२५२२	पटक	२.०	०.१४	०.८३							२.०	०.१४	०.८३		
२.७२१.१७	पर्यट कय क्षेत्रको फोहोर मैला व्यवस्थापन (सरसफाई)	२२५२२	पटक	४.०	०.१४	०.८३							४.०	०.१४	०.८३		
२.७२५.१७	मुद्दा अनुसन्धान तथा तह ककात	२२५२२	पटक	३.०	०.०९	०.५							३.०	०.०९	०.४१		
२.७२५.१८	वन्यजन्तुवाट टुहुरा बनाइएका वालवा लकालाइ छात्रवृति	२२५२२	जना	५.०	०.११	०.६२							०.०	०.०	०.०		
२.७२७६	वन्यजन्तु सप्ताह (१-७ वैशाख)	२२५२९	पटक	१.०	०.१५	०.९							१.०	०.१५	०.९		
२.७२७७	वश्व समसार दिवस (फेब्रुअरी २)	२२५२९	पटक	१.०	०.०८	०.४५							१.०	०.०८	०.४		

	ख) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरुको जम्मा			३.२८	१८.९३								३.१	१७.७७		
	ग) कार्यक्रम तर्फको जम्मा (क + ख)			४२.८९	२४९.०८								३५.९४	१६६.६७		
	प्रशासनिक खर्च			५७११	३३१.७९								४७.४६	२७५.५८		
	कुल जम्मा खर्च (ग + प्रशासनिक खर्च)			१००.	५८०.७९								८३.४	४४२.२५		

तयार गर्नेको दस्तखतः

नाम :

पद :

मतिः

चेक गर्नेको दस्तखतः

नाम :

पद :

मतिः

प्रमा णत गर्नेको दस्तखतः

नाम :

पद :

मतिः

अनुसुची ६

मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको विवरण

क्र.सं.	मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको नाम	ठेगाना	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	घरधुरी	जम्मा जनसंख्या	अध्यक्षको नाम र सम्पर्क नं.	कैफियत
१	राजाकोट	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	१६.४१	७८	३९६		मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको कार्ययोजना बमोजिम
२	रारा रावलकोट	सोरु गा.पा. ८, मुगु	४८.३५	२५९	७५७		
३	खेस्मामालिका	खत्याड गा.पा. १ र ५, मुगु	११.१५	३१२	१८७९		
४	ऋणिमोक्ष	छायाँनाथ रारा न.पा. ७ र ८, मुगु	१६.६८	५६७	३०७५		
५	छायाँनाथ	छायाँनाथ रारा न.पा. ४ र ५, मुगु	११.३१	४८०	२४२४		
६	लामालेख सेरि मालिका	छायाँनाथ रारा न.पा. १,२ र ३, मुगु	२५.७४				
७	कैलाश बजेडी	छायाँनाथ रारा न.पा. २,३ र ५, मुगु	१७.६१	४५८	२४२९		
८	मालिकावोता	कनकासुन्दरी गा.पा. २, जुम्ला	२२.०७	२४९	१६२८		
९	महादेव	कनकासुन्दरी गा.पा. १, जुम्ला	१२.६६	१४३	७७६		
१०	कनकासुन्दरी	कनकासुन्दरी गा.पा. ३, जुम्ला	१६.०९	३९२	२६००		
	जम्मा		१९८				

अनुसुची ७

मध्यवर्ती सामुदायिक वनको विस्तृत विवरण

मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति	क्र. स.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी	पुरुष	महिला	स्वीकृत बार्षिक कटान काठ (घनफिट)	दर्ता मिति	नविकरण मिति
१.खेस्मा मालिका	१	बुढा पहिरा धनेरी	खत्याड गा.पा.१, मुगु	२१५.३२	५५	१५८	१२७	६१४.१७	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	२	कोट पुनेरी पाखो	खत्याड गा.पा.१, मुगु	१६.८४	४४	११२	९७	२०४.०५	२०७१।३।६	२०७७।३।३०
	३	थलहल्ना	खत्याड गा.पा.१, मुगु	१३.५१	७३	२०७	१९३	२५४.८५	२०७०।३।६	२०७७।३।३०
	४	रातामाटा बानिया सल्लेरी	खत्याड गा.पा. १, मुगु	४.५	६७	१९४	१८२	१.८	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	५	कालापातल	खत्याड गा.पा. १, मुगु	१५२.०५	१३५	४६५	४०२	३३६.३३	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	६	हरियाली कर्मासेमेला	खत्याड गा.पा. १, मुगु	५०।१६	२३	५५	३०	३१८.९६	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	७	सुर्का हलिमहादेव	खत्याड गा.पा. १, मुगु	५९।१६	२१	५१	५८	१९७.१३	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	८	श्री मष्टा	खत्याड गा.पा ५, मुगु	७४.९४	३९	११०	११८	१५२३	२०७४।३।८	२०७४।३।८

मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति	क्र. स.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल	घरधुरी	पुरुष	महिला	स्वीकृत बार्षिक कटान काठ (घनफिट)	दर्ता मिति	नविकरण मिति
२.छाँयानाथ	१	वयनधारा	छायाँनाथ रारा न.पा ५, मुगु	११.४१	१९८	५४९	५१८	११७.८	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	२	धनाले पातल	छायाँनाथ रारा न.पा ४, मुगु	१८.५४	८६	२६१	२८४	१४८.०४	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	३	क्युरी पातगडी	छायाँनाथ रारा न.पा ४, मुगु	६९.४	३२५	८७४	८५६	११५.८१	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	४	कोट	छायाँनाथ रारा न.पा ४, मुगु	११.००	५६	१६१	१६०	८१.९१	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	५	केशनाथ	छायाँनाथ रारा न.पा ५, मुगु	७८.००	२१०	५४८	५०६	२६२.८४	२०७१।९।४	२०७७।३।३०
	६	फाँका	छायाँनाथ रारा न.पा ५,	९.००	२९	१०८	१४८	७२.८५	२०७१।९।४	२०७७।३।३०

			मुगु							
	७	डउठेरी	छायाँनाथ रारा न.पा ४, मुगु	१०.३७	४६	१५४	१३२	६८.६७	२०७१।९।४	२०७७।३।३०

उपभोक्ता समिति	क्र. स.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल	घरधुरी	पुरुष	महिला	स्वीकृत बार्षिक कटान काठ (घनफिट)	दर्ता मिति	नविकरण मिति
३.□णीमोक्ष	१	क्युरी मष्टा	छायाँनाथ रारा न.पा७, मुगु	१२.४८	३१	९४	९१	९०.१०	२०७२।८।१४	२०७७।३।३०
	२	फच्चे राता	छायाँनाथ रारा न.पा ६, मुगु	९०.७३	६६	१९२	१९३	२७२.१३	२०७२	२०७७।३।३०
	३	डाब रानिखाडा	छायाँनाथ रारा न.पा ४, मुगु	१९५.७२	१४८	४६७	४४३	६७८.४१	२०७२।८।१४	२०७७।३।३०
	४	भदाली	छायाँनाथ रारा न.पा ७ र ८, मुगु	१००.०२	१२८	३२७	३१७	२६३	२०७४।१।७	२०७४।१।७
	५	झ्यारी	छायाँनाथ रारा न.पा ८, मुगु	७९.२१	११२	२४८	२६४	१७९१	२०७३।११।८	२०७३।१।८

उपभोक्ता समिति	क्र. स.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल	घरधुरी	पुरुष	महिला	स्वीकृत बार्षिक कटान काठ (घनफिट)	दर्ता मिति	नविकरण मिति
४.कनका सुन्दरी	१	ओखरपाटा	कनका सुन्दरी गा.पा ३, जुम्ला	२००	१११	३९६	३४५	६७९.४४	२०७१।९।४	२०७७।३।३०
	२	कलाई	कनका सुन्दरी गा.पा ३, जुम्ला	२४८	१५६	४३३	३९५	३८८.१७		२०७७।११।३०
	३	महादेउ	कनका सुन्दरी गा.पा ३, जुम्ला	४९५.००	७८	२०६	१८९	७१८.३४	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	४	लुम	कनका सुन्दरी गा.पा ३, जुम्ला	१०२.८२	२७	९९	८१	४३२	२०७१।२।२	२०७७।६।४

उपभोक्ता समिति	क्र. स.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल	घरधुरी	पुरुष	महिला	स्वीकृत बार्षिक कटान काठ (घनफिट)	दर्ता मिति	नविकरण मिति
५.महादेव	१	राताकुना	कनका सुन्दरी गा.पा १,जुम्ला	२९५.८८	१२४	३७७	३५२	३१४.१७	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	२	थलाखामघारे	कनका सुन्दरी गा.पा १, जुम्ला	१७९.७८	६१	१३७	१४३	२६८.०१	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०

उपभोक्ता समिति	क्र. स.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल	घरधुरी	पुरुष	महिला	स्वीकृत बार्षिक कटान काठ (घनफिट)	दर्ता मिति	नविकरण मिति
६.मालिका बोता	१	जिउगाड	कनकासुन्दरी गा.पा २, जुम्ला	१९६.००	१५८	५२७	५०२	५०४.४६	२०७१।९।४	२०७७।३।३०
	२	भाडापातल इपी	कनकासुन्दरी गा.पा २, जुम्ला	३८.२६	३१७	८७१	८२३	३३५.८९		२०७७।३।३०
	३	सल्लीपाटा	कनकासुन्दरी गा.पा २ जुम्ला	३६२.०८	२५७	७९७	७३१	७३१.१४	२०७१।९।४	२०७७।३।३०

उपभोक्ता समिति	क्र. स.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल	घरधुरी	पुरुष	महिला	स्वीकृत बार्षिक कटान काठ (घनफिट)	दर्ता मिति	नविकरण मिति
७.लामालेख सेरीमालिका	१	रावतधारा खेल्नेसल्ला	छायाँनाथ रारा न.पा ३, मुगु	२१५.३२	४३	१४१	१३८	६३८.४१	२०७७।३।३०	२०७७।३।३०
	२	लामालेखसेरी मालिका	छायाँनाथ रारा न.पा ३, मुगु	२०.६८	२१४	६२९	५५३	२९७.४	२०७१।१।४	२०७७।३।३०

उपभोक्ता समिति	क्र. स.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल	घरधुरी	पुरुष	महिला	स्वीकृत बार्षिक कटान काठ (घनफिट)	दर्ता मिति	नविकरण मिति
८.कैलास वजेडी	१	गैरा ओखलढुंगा	छायाँनाथ रारा न.पा ३, मुगु	१८७.१५	३६	९७	१०१	२६३	२०७१।९।४	२०७८।२।२८
	२	थापलचौर डिमुरखाँडा पृथ्वीमेला	छायाँनाथ रारा न.पा २ र ३ मुगु	६३.६६	११०	२८२	२९३	२१५	२०७६।८।१२	२०७६।८।१२
	३	पिप्लेडी	छायाँनाथ रारा न.पा २, मुगु	१२५.६७	१४३	४०६	३७२	८७०	२०७१।९।४	२०७८।२।२८
	४	पिपल चौर	छायाँनाथ रारा न.पा ५, मुगु	१८३.४८	१२०	३५०	३५०	११००	२०७१।९।४	२०७८।२।२३
	५	रातामाटा चोतिखाडा	छायाँनाथ रारा न.पा ३, मुगु	४०.२७	१४३	४०६	३७२	६१०	२०७१।९।४	२०७७।११।२०
	६	लामाचौर	छायाँनाथ रारा न.पा ३, मुगु	२२.१७	५३	१३६	१२२	२८३.४१		२०७७।११।२०

उपभोक्ता समिति	क्र. स.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल	घरधुरी	पुरुष	महिला	स्वीकृत बार्षिक कटान काठ (घनफिट)	दर्ता मिति	नविकरण मिति
९.राजाकोट	१	स्याउलीमेला	छायाँनाथ रारा न.पा.९, मुगु	३४६	७७	२१४	२०९	५५९.०७	२०७१	२०७७।३।३०

उपभोक्ता समिति	क्र. स.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल	घरधुरी	पुरुष	महिला	स्वीकृत बार्षिक कटान काठ (घनफिट)	दर्ता मिति	नविकरण मिति
१०. रारा रावलकोट	१	आर्सेबासुधारा	सोरु गा.पा.८, मुगु	२४६.३२	१०२	३१२	२८४	८२५७	२०७५।१२।१७	२०७५।१२।१७
	२	सिउतीकुच्चा	सोरु गा.पा.८, मुगु	१५६.७६	४३	९९	९९	३३०७	२०७५।१२।१७	२०७५।१२।१७
	३	गोठेपाटा	सोरु गा.पा.८, मुगु	१४८.९९	४२	९८	९९	२९०७	२०७५।१२।१५	२०७५।१२।१४
	४	लुम्लाकोट	सोरु गा.पा.८, मुगु	१७७.१३	३१	७८	८२	२१९२	२०७५।१२।१७	२०७५।१२।१७
	५	लुम्ला	सोरु गा.पा.८, मुगु	१२४.७२	३३	९४	८७	२१९२	२०७१।९।४	

अनुसुची ८

आ.ब. २०७८/०७९ को वा र्षक प्रगति (मध्यवर्ति कार्यक्रम)

१.आ र्थक वर्ष : २०७८/७९

२.बजेट उपशीर्षक नं : ३२९०३०११

३.मन्त्रालय :वन तथा वातावरण मन्त्रालय

४.कार्यक्रम /आयोजनाको नाम : राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण वभाग / मध्यवर्ति कार्यक्रम

५.स्थान :(क) जिल्ला : 329036301 रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय मुगु

६.आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम : बद्रि बिनोद दाहाल

७. वा र्षक बजेट (रू): ८

क) आन्तरिक :

ख) वैदे शक:

ग) सटही दर :

घ) दातृ संस्था : नेपाल सरकार/आन्तरिक ऋण(०१) : ८

८. आयोजनाको कुल लागत (रू):

१) नेपाल सरकार : ८

२) स्थानीय निकाय /संस्था :

३) जनसहभा गता :

अनुदान : ०

ऋण : ०

क) आन्तरिक :

ख) वैदे शक:

९.यस अव धको खर्च रकम र प्रतिशत : ७.४०, ९२.५%

१०. चालु आ.व. को हालसम्मको खर्च रकम र प्रतिशत :७.४०,९२.५%

११. कुल लागतमध्ये हालसम्म शुरु दे ख यस अव धसम्मको कुल खर्च रकम र प्रतिशत :

१२. आयोजनाको शुरुदे ख यस अव धसम्मको भौतिक प्रगति प्रतिशत : ९२.५%

१३. आयोजनाको कुल अव धमध्य बितेको समय प्रतिशतमा :

(रु.लाखमा)

क्र.स.	कार्यक्रम /कार्यक्रम	खर्च शीर्षक	इकाई	बा र्षक लक्ष्य			बा र्षक प्रगति			कै फयत
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
८	मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन- संरक्षण					२.४			२.४	

	कार्यक्रम(३०%)									
५.१.७.४९४	उपभोक्ता समुह / स मति गठन/ पुनर्गठन	२६४११	वटा	१०	२५	२	१०	२५.००	२	
५.१.७.४९५	फोहर मैला व्यवस्थापन/खाल्डो निर्माण	२६४११	वटा	२	५	०.४	२	५	०.४	
९	मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन- सामुदायिक वकास कार्यक्रम (३०%)					२.४			२.०	
५.१.७.४९६	काठे पुल मर्मत	२६४११	वटा	२	१०	०.८	२	१०	०.८	
५.१.७.४९७	मन्दिर/ गुम्बा धा र्मक क्षेत्र मर्मत सुधार	२६४११	वटा	२	१०	०.८	१	५	०.४	
५.१.७.४९८	स्कुल सहयोग कार्यक्रम	२६४११	वटा	२	१०	०.८	२	१०	०.८	
१०	मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन- आय आर्जन तथा सीप वकास कार्यक्रम (२०%)					१.६			१.४	
५.१.७.४९९	होम स्टे व्यवस्थापन ता लम	२६४११	वटा	१	५	०.४	१	५	०.४	
५.१.७.५००	नस्ल सुधार कार्यक्रम	२६४११	क्षेत्र	२	५	०.४	२	५	०.४	
५.१.७.५०१	सुधारिएको गोठ निर्माण	२६४११	वटा	४	१०	०.८	३	७.५०	०.६	

११	मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन-संरक्षण शक्षा कार्यक्रम(१०%)					०.८			०.८	
५.१.७.५०२	संरक्षण सम्वन्धी दिवस समारोह	२६४११	वटा	२	५	०.४	२	५	०.४	
५.१.७.५०३	स्कुल शक्षा संरक्षण कार्यक्रम	२६४११	वटा	२	५	०.४	२	५	०.४	
१२	प्रशासनिक खर्च					०.८			०.८	
५.१.७.५०४	प्रशासनिक खर्च	२६४११	पटक	२	१०	०.८	२	१०	०.८	
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:					१,०	८		८५	७.४	
कुल जम्मा खर्च					१,०	८		८५	७.४	

तयार गर्नेको नाम ,पद र दस्तखत :

मति :

आयोजना/कार्यालय प्रमुखको दस्तखत :

मति :

प्रमा णत गर्नेको नाम,पद र दस्तखत:

मति :

अनुसुची ९

वन्यजन्तुले गरेको क्षति वापत प्रदान गरिएको राहत वितरण विवरण

क्र. सं	घटना घटेको मिति	घटना घटेको स्थान	पीडितको नाम	पीडितको ठेगाना	उमेर	पुरुष/ महिला	क्षति गर्ने वन्यजन्तुको नाम	क्षतिको विवरण		मानविय क्षतिको विवरण			उपलब्ध राहत रकम रु.	कैफियत
								अन्न बालीको क्षति	पशु चौपाया को क्षति	सामान्य घाईते	सख्त घाईते	मृत्यु		
१	२०७८.०४.२७	सोरु गा.पा. ८, मुगु (रारा रावलकोट मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति अर्न्तगतको सर्केधार वन क्षेत्र)	देविचन्द्र भाम	छायाँनाथ रारा न.पा. ३, मुगु	३७	पुरुष	हिमाली कालो भालु				सख्त घाईते		५७,०२०.०	
२	२०७८.०४.२८	चन्दननाथ न.पा. ५ कार्कीबाडा बजार, जुम्ला	हिम ब. रोकाया निर्मला थापा रोकाया	चामुन्डा विन्दासैनी न.पा. ९, दैलेख	२८ २६	१ पुरुष १ महिला	हिमाली कालो भालु				सख्त घाईते		३२,०७९.४५	

३	२०७८.०६.१७	गुठिचौर गा.पा. ५, जुम्ला (सल्के र फोइकोइला सा.व.को नजिक पर्ने निधार भन्ने सार्वजनिक बाटोमा)	निमा तामाङ्ग	गुठिचौर गा.पा. ३, जुम्ला	६५	पुरुष	हिमाली कालो भालु					मृत्यु	१००००००	हकवाला श्रीमती छिरिङ्ग ल्हामु तामाङ्गलाई उपलब्ध गराईएको
४	२०७८.०७.०६	तातोपानी गा.पा. ५ जुम्ला (गाडापारी सा.व.को विच मुल बाटोमा)	रुद्रा डाँगी	तातोपानी गा.पा. ५ जुम्ला	५५	महिला	हिमाली कालो भालु					मृत्यु	१००००००	हकवाला छोरा पदम बहादुर डाँगीलाई उपलब्ध गराईएको
५	२०७८.०७.१६	पातारासी गा.पा. ६ जुम्ला (चुकेनी स्याउ फारम)	चन्द्रविर विष्ट	पातारासी गा.पा.६, जुम्ला	२८	पुरुष	हिमाली कालो भालु				सख्त घाईते		५३४८०.००	
६	२०७९.०२.१८	छायाँनाथ रारा न.पा. ३ विफार चौर, मुगु	कर्मकला खड्का	छायाँनाथ रारा न.पा. ३ माथितुम, मुगु	२७	महिला	जंगली बँदेल	अन्न बालीको क्षति (गहुँ बाली)					१०,०००.००	
जम्मा						७		१			३	२	२१,५२,५७९.४५	४ पु र ३ म

अनुसुची १०

मुद्धा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	मुद्धाको विवरण	मुद्धाको स्थिती	कैफियत
१	मुद्धाको नाम : अबैध रुपमा चोरी शिकार गरेको आ.व. : २०६८।६९	जि. मुगु साविक पिना गा.वि.स. ७ कोटिल्ला बस्ने रतन शाहीसमेत ६ जना प्रतिवादी रहेको अबैध रुपमा चोरी शिकार गरेको मुद्धा यस कार्यालयमा मिति २०६८।५।२२ गते दर्ता भई उक्त मुद्धाको फैसला २०७५।११।१० मा भएको । फैसला अनुसार तोकिएको दण्ड जरिवाना जि. मुगु साविक पिना गा.वि.स. ६ बस्ने सर्पे बोहोराले बुझाउन बाँकी ।	सर्पे बोहोराको मुद्धा कार्यान्वयन गर्न बाँकी ।
२	मुद्धाको नाम : वन्यजन्तुको आखेटोपहार (भालुको कलेजो) ओसारपसार मुद्धा आ.व. : २०७३।७४ (२०७३ साल, स.फौ.नं. ३)	मिति २०७३।६।१३ गते दर्ता भएको वन्यजन्तुको आखेटोपहार ओसार पसार गरेको मुद्धाका प्रतिवादी जाजरकोट जिल्ला रोकायागाउँ गा.वि.स. वडा नं. ४, रुमसिल बस्ने बीरेन्द्र शाहीले जिल्ला जाजरकोट वारेकोट गाउँपालिका वडा नं. ३ (साविक रोकायागाउँ गा.वि.स. वडा नं. ३, मुलसम गाँउ) बस्ने जय बहादुर रावत भन्ने व्यक्ति समेतलाई पोल गरेको र निज जय बहादुर रावतको नाममा म्याद जारी गर्दा उक्त वतनमा सो नाम थर गरेको व्यक्तिको बसोवास नरहेको भनि मिति २०७७।३।४ गते डिभिजन वन कार्यालय, जाजरकोट बाट सर्जमिन मुचुल्का सहित लेखि आएको । मिति २०७७।३।१९ गते प्रतिवादी जय वहादुर रावतको यथार्थ नाम, थर, वतन सहित प्रतिवेदन पेश गर्न यस कार्यालयका रेञ्जर श्री पदम बहादुर बुढालाई जिम्मेवारी तोकिएको र श्री डिभिजन वन कार्यालय, जाजरकोटलाई आवश्यक सहयोग र समन्वयका लागि बोधार्थ पठाईएको । मिति २०७७।३।२५ गते मुगु जिल्ला अदालतका माननीय जिल्ला न्यायधिश श्री प्रल्हाद कुमार योगीबाट मुद्धाको निरीक्षण भएको र प्रतिवादी जय वहादुर रावतको नाउमा म्याद तामेल हुन नसकेको देखिँदा निज जय वहादुर रावतको पुन : वतन खुलाउन लगाई खुली आएमा सोही ठेगानामा म्याद तामेल गर्ने र खुल्न नसकेको प्रतिवेदन प्राप्त भएमा कानून बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गरी मुद्धा किनारा गर्नु होला भनि निर्देशन भएको । बारेकोट सब डिभिजन वन कार्यालय जाजरकोटका व.र. भीमजंग के.सी. ले बारेकोट गाउँपालिका वडा नं. ३ मा २०७७।१२।१३ गते उठाएको सर्जमिन मुचुल्का र बारेकोट गाउँपालिका ३ नं. वडा कार्यालय जाजरकोटको प.सं. २०७७।७८ च.नं. २९३ मिति २०७७।१२।२१ को पत्रानुसार विरेन्द्र शाही समेत भएको अबैध रुपमा वन्यजन्तु आखेटोपहार ओसारपसार गरेको भन्ने मुद्धाका प्रतिवादी जय बहादुर रावतको यथार्थ वतन बारेकोट गाउँपालिका वडा नं. ३ साविकको रोकायागाउँ गा.वि.स. वडा नं. १ मुल्साम गाउँ भएको र निजको मिति २०७०।६।२१ को दिनमा आफ्नै कालगतिले मृत्यु भएको भनि निजको मृत्युदर्ता प्रमाण पत्र प्रतिलीपी सहित लेखि आएको ।	साक्षी तथा रोहवरलाई बकपत्र गराई फैसला गर्न बाँकी

		मिति २०७३।६।१४ गते प्रतिवादी विरेन्द्र शाहीसँग धरौटी माग गरि तारेखमा छोड्न आदेश भएको तर प्रतिवादी विरेन्द्र शाहीले समेत निकुञ्ज कार्यालयबाट तोकेको २०७३।८।१९ गते देखि तारेख गुजारी बसेको ।	
३	मुद्धाको नाम : निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा अवैध रुपमा हातहतियार (भरुवा बन्दुक) बोकेको आ.व. : २०७७।७८	मिति २०७८।०१।२२ गते दर्ता भएको निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा अवैध रुपमा हातहतियार (भरुवा बन्दुक) बोकेको कसुर मुद्धाका प्रतिवादी जिल्ला मुगु सोरु गा.पा. ९ खनाया ठेगाना भएका प्रेम बहादुर शाही निकुञ्ज कार्यालयबाट मिति २०७८।०१।२३ गते भएको आदेश बमोजिम नगद धरौट राखी तारिखमा छुटेको तथा प्रतिवादी प्रेम बहादुर शाही संलग्न कसुरमा हातहतियार तथा खरखजाना ऐन आकर्शित हुन सक्ने भएको हुँदा दशी भरुवा बन्दुक नाल १ (एक) सहित प्रतिवादी प्रेम बहादुर शाहीलाई ऐ. मितिमा श्री जिल्ला प्रहरी कार्यालय गमगढी, मुगुमा बुझाईएको । प्रतिवादी प्रेम बहादुर शाहीले वयानमा जिल्ला मुगु सोरु गा.पा. ९ खनाया बस्ने अ. वर्ष ३५ का बाँचे शाहीलाई समेत पोल गरेकोले निकुञ्ज कार्यालयबाट मिति २०७८।११।०६ गतेको सम्वाहन पत्रानुसार मिति २०७८।११।०९ गते म्याद जारी भएकोमा मिति २०७८।११।२९ गते निज बाँचे शाही निकुञ्ज कार्यालयमा उपस्थित भई वयान गरेकोमा निकुञ्ज कार्यालयबाट मिति २०७८।११।३० गते भएको आदेश बमोजिम नगद धरौट राखी तारिखमा छुटेको ।	प्रतिवादी बाँचे शाहीले वयानको क्रममा खुलाएका साक्षीहरुको वयान लिई आवश्यक अनुसन्धान तहकिकात गरि साक्षी तथा रोहवरलाई बकपत्र गराई फैसला गर्न बाँकी
४	मुद्धाको नाम : वनविरालो (*Felis chaus*)को आखेटोपहार ओसारपसार आ.व. : २०७८।७९	मिति २०७८।०६।१३ गते दर्ता भएको वनविरालो (*Felis chaus*) को आखेटोपहार ओसारपसार कसुर मुद्धाका प्रतिवादी जिल्ला मुगु छायाँनाथ रारा न.पा. १२ भड्डाडी बस्ने धन बहादुर रोकायाको छोरा भैरव वहादुर रोकाया मिति २०७८।०६।१३ गते निकुञ्ज कार्यालयबाट भएको आदेश बमोजिम नगद धरौट राखी तारिखमा छुटेको र निकुञ्ज कार्यालयले तोकेको तारिख गुजारेको ।	प्रतिवादी भैरव वहादुर रोकायाले वयानको क्रममा पोल गरेका व्यक्तिहरुलाई कार्यालयमा उपस्थित गराई आवश्यक अनुसन्धान तहकिकात गरि साक्षी तथा रोहवरसँग बकपत्र गरि फैसला गर्न बाँकी
५	मुद्धाको नाम : अवैध रुपमा बँदेल मारी आफ्नै घरमा लुकाएको आ.व. : २०७८।७९	मिति २०७८।०९।११ गते दर्ता भएको अवैध रुपमा बँदेल मारी आफ्नै घरमा लुकाएको कसुर मुद्धाका प्रतिवादी जिल्ला मुगु छायाँनाथ रारा न.पा. ३ माथितुम बस्ने गोर्ख कार्कीका छोरा नरेन्द्र बहादुर कार्की मिति २०७८।०९।११ गते निकुञ्ज कार्यालयबाट भएको आदेश बमोजिम नगद धरौट राखी तारिखमा छुटेको ।	साक्षी तथा रोहवरलाई बकपत्र गराई फैसला गर्न बाँकी
६	मुद्धाको नाम : अवैध रुपमा काठ काटेको आ.व. : २०७८।७९	मिति २०७८।११।१५ गते दर्ता भएको अवैध रुपमा काठ काटेको कसुर मुद्धाका प्रतिवादी जिल्ला मुगु सोरु गा.पा. ८ स्थायी ठेगाना भएका इन्द्रकान्ती रोकाया मिति २०७८।११।१५ गते निकुञ्ज कार्यालयबाट भएको आदेश बमोजिम नगद धरौट राखी तारिखमा छुटेको ।	साक्षी तथा रोहवरलाई बकपत्र गराई फैसला गर्न बाँकी

७	मुद्धाको नाम : अवैध रुपमा काठ काटेको आ.व. : २०७८।७९	मिति २०७८।१२।०१ गते दर्ता भएको अवैध रुपमा काठ काटेको कसुर मुद्धाका प्रतिवादी जिल्ला मुगु छायाँनाथ रारा न.पा. ५ ढुम स्थायी ठेगाना भएका धर्मराज रोकायासमेत २ जना मिति २०७८।१२।०२ गते निकुञ्ज कार्यालयबाट भएको आदेश बमोजिम नगद धरौट राखी तारिखमा छुटेको ।	साक्षी तथा रोहवरलाई बकपत्र गराई फैसला गर्न बाँकी

अनुसुची ११

चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि युवा परिचालन अभियान

(क) समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण इकाईका पदाधिकारीहरुको विवरण

१. महादेव उपभोक्ता समिति

क्र.स.	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	सुर्कविर भण्डारी	अध्यक्ष	
२	सम्झना बुढा	उपाध्यक्ष	
३	दौकली भण्डारी	कोषाध्यक्ष	
४	रंगलाल भण्डारी	सचिव	
५	जगजित भण्डारी	सदस्य	
६	दुर्गा बुढा	सदस्य	
७	पुन्न भण्डारी	सदस्य	
८	कासीकला भण्डारी	सदस्य	
९	दल बहादुर बुढा	सदस्य	

२. मालिकाबोता उपभोक्ता समिति

क्र.स.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	रतन बहादुर रावत	अध्यक्ष	
२	हर्क बुढा	उपाध्यक्ष	
३	मान बहादुर रावत	सचिव	
४	कर्ण बहादुर बुढा	सदस्य	
५	डिल्ली रावत	सदस्य	
६	भैरे थापा	सदस्य	
७	सेर रावत	सदस्य	
८	पर्भ रावत	सदस्य	

३. कनकासुन्दरी उपभोक्ता समिति

क्र.स.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	दलजित कामी	अध्यक्ष	
२	रुपसिला बुढा	उपाध्यक्ष	
३	सुवास बुढा	सचिव	
४	प्रेम बहादुर बुढा	सदस्य	
५	सतल कामी	सदस्य	
६	टक्क कामी	सदस्य	
७	राज बहादुर बुढा	सदस्य	
८	कार्मा बुढा	सदस्य	
९	कल बुढा	सदस्य	

४. खेस्मा मालिकाउपभोक्ता समिति

क्र.स.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	भक्त बहादुर बुढा	अध्यक्ष	
२	देवीसिंह बुढा	उपाध्यक्ष	
३	कन्न बुढा	सचिव	
४	मोतिलाल बुढा	सदस्य	
५	नरेन्द्र बुढा	सदस्य	
६	जौमती बुढा	सदस्य	
७	पृथीमल भियाँल	सदस्य	
८	नन्द भियाँल	सदस्य	
९	बाँचे टमटा	सदस्य	

५. रारा रावलकोट उपभोक्ता समिति

क्र.स.	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	टेक बहादुर रावल	अध्यक्ष	
२	धन बहादुर रोकाया	उपाध्यक्ष	
३	तिलक रावल	कोषाध्यक्ष	
४	सिंह रावल	सचिव	
५	काली बहादुर कामी	सदस्य	
६	दानसिंह कामी	सदस्य	
७	भरत कामी	सदस्य	

६. छाँयानाथ उपभोक्ता समिति

क्र.स.	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	गोविन्द्र काकि	अध्यक्ष	
२	खुम्मेनी वि. क	उपाध्यक्ष	
३	दिर्जा रोकाया	कोषाध्यक्ष	
४	जानदेवी कार्की	सचिव	
५	पदमकला नेपाली	सदस्य	
६	कृष्ण सुनार	सदस्य	

७. ऋणिमोक्ष उपभोक्ता समिति

क्र.स.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	ज्ञान बहादुर शाही	अध्यक्ष	
२	जसविर कुलाल	उपाध्यक्ष	
३	पञ्चलाल रावल	सचिव	
४	मिमकोषा रावल	सदस्य	
५	गोविन्द रावल	सदस्य	
६	तिलक नेपाली	सदस्य	
७	रामभक्त साहनी	सदस्य	
८	धन बहादुर नेपाली	सदस्य	
९	सन्त बहादुर शाही	सदस्य	
१०	असल बहादुर शाही	सदस्य	

११	पदम शाही	सदस्य	

८. कैलास बजेडी उपभोक्ता समिति

क्र.स.	नाम,थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	चिन बहादुर रावल	अध्यक्ष	
२	गंगा रावल	उपाध्यक्ष	
३	पार्वती रावल	कोषाध्यक्ष	
४	नन्दलाल रावल	सचिव	
५	राजकुमार खड्का	सदस्य	
६	नन्दलक्ष्मी रावल	सदस्य	
७	रुपसरा रावल	सदस्य	

९. लामालेख सेरीमालिका उपभोक्ता समिति

क्र.स.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	नरेश मल्ल	अध्यक्ष	
२	हस्त नेपाली	उपाध्यक्ष	
३	रमेश मल्ल	कोषाध्यक्ष	
४	वलिराज मल्ल	सचिव	
५	विसाल मल्ल	सदस्य	
६	तुलसा हितान	सदस्य	
७	प्रकाश मल्ल	सदस्य	
८	अशोक मल्ल	सदस्य	
९	अंकित शाही	सदस्य	

१०. राजाकोट उपभोक्ता समिति

क्र.स.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	जीवन रोकाया	अध्यक्ष	
२	जनपुरा रोकाया	उपाध्यक्ष	
३	सिदुरा रावल	कोषाध्यक्ष	
४	निगिता रोकाया	सचिव	
५	लालपुरा रोकाया	सदस्य	
६	सरीता रोकाया (क)	सदस्य	
७	धन बहादुर रोकाया	सदस्य	
८	रुप बहादुर रोकाया	सदस्य	
९	शान्ता रोकाया	सदस्य	
१०	पानका रोकाया	सदस्य	
११	वेलमती रोकाया	सदस्य	

(ख) समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण सञ्जालका पदाधिकारीहरुको विवरण

क्र.स.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१		अध्यक्ष	
२		उपाध्यक्ष	

३		कोषाध्यक्ष	
४		सचिव	
५		सदस्य	
६		सदस्य	
७		सदस्य	
८		सदस्य	
९		सदस्य	
१०		सदस्य	

अनुसुची १२

अतिक्रमण सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	जिल्ला	अतिक्रमण भएको क्षेत्र		स्थान/जि.पि.एस. लोकेशन (कोर एरिया, म.क्षे.मा न.पा/गा.पा./ वडा नं.)	अतिक्रमण भएको क्षेत्रको नाम, टोल	क्षेत्रफल (हेक्टर)	अतिक्रमण शुरु भएको मिति (वि.सं.)	अतिक्रमण गर्नेको विवरण	ऋतिक्रमित क्षेत्रको हालको प्रयोग अवस्था				कैफियत
		कोर एरिया	मध्यवर्ती क्षेत्र						घर टहरा	खेती	वन, वुट्यान	अन्य पूर्वाधारको अवस्था	
१	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	झाडनाउला	०.१४	२०७७	गगन भाम	छैन	छ	छैन	घेरवार	५० वटा स्याउको विरुवा लगाई घेरवार गरेको
२	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	झाडनाउला	०.०१	२०६९	मया कुलाल	छ	छ	छैन	घेरवार	
३	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	झाडनाउला	०.०३	२०७३	लालभक्त ऐडि	छ	छ	छैन	घेरवार	
४	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	झाडनाउला	०.२६	२०६९	कृष्ण राउत	छ	छ	छैन	घेरवार	स्याउ लगाएको
५	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	झाडनाउला	०.५९	२०७४	जंगबहादुर ऐडि	छैन	छ	छैन	घेरवार	
६	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	बाँधखोला	०.६	२०७६	कुसे कुलाल	छैन	छ	छैन	घेरवार	
७	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	बाँधखोला	०.१२	२०६८	धनलाल कुलाल	छैन	छैन	छैन	घेरवार	
८	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	बाँधखोला	०.७१	२०५६	छविलाल कुलाल	छ	छ	छ	घेरवार	
९	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा	आसखाडा	१३.१५	२०६०	कृष्ण राउल	छैन	छ	छ	घेरवार	

				न.पा. ६									
१०	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	आसखाडा	१.२६	२०६६	धनविर कुलाल	छैन	छ	छैन	घेरवार	
११	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	चुगा	२	२०५६	प्रेमदेव कामी	छैन	छ	छैन	घेरवार	स्याउ लगाएको
१२	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	चुगा	०.४	२०५७	गुईग्या कामी	छैन	छ	छैन	घेरवार	स्याउ लगाएको
१३	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	चुगा	१.४	२०५७	सुकविर कामी	छैन	छ	छैन	घेरवार	
१४	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	चुगा	०.५४	२०५७	पन्चु कामी	छैन	छ	छैन	घेरवार	
१५	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	चुगा	०.४	२०५९	अमर कामी	छैन	छ	छैन	घेरवार	स्याउ लगाएको
१६	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.१	२०७४	सूर्य बहादुर रावल	छ	छ	छैन	घेरवार	
१७	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.२	२०७४	साईला रावल	छ	छ	छैन	घेरवार	
१८	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.१	२०७६	क्षितिज बुढा	छ	छ	छैन	घेरवार	
१९	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.१	२०७५	नन्दबहादुर रावल	छ	छ	छैन		
२०	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.१	२०७६	देविकृष्ण विष्ट	छ	छ	छैन		
२१	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.१	२०७४	अर्जुन रावल	छ				
२२	मुगु		हो	छायाँनाथ रारा न.पा. ९	खोलाखर्क	०.४२		हरीदल रोकाया		छ			

२३	मुगु		हो	खत्याड गा.पा. १ ५९५९७३ । ३२६६३४६	वाउपानी, पहाडीपानी, छोटे	५ ३ ४	२०४५ २०५३ २०५४	पृथ्वी बुढा, नन्दबहादुर बुढा पन्चरुप बुढा विर्ख बुढा बाँच्या बुढा अमरसिँह बुढा धनराज बुढा रन्चन्द बुढा	छ	छ			
२४	मुगु		हो	सोरु गा.पा. ८	रुमक्षेत्र, ढटेली	४.१४		१०६ घरधुरीले भागबन्डा लाई खेतीबाली गरेको र ३ घरधुरीले अस्थायी बसोबासका लागि घर टहरा बनाएको	छ	छ			
२५	जुम्ला		हो	कनका सुन्दरी गा.पा. १	भुलभुले	०.१२	१९७९	३२ घरधुरी	छ	छ			निकुञ्ज क्षेत्रसँग सिमाना जोडिएको
	जम्मा					**३८.९९**							

अनुसुची १३

पर्यटकको विवरण

(क) यस आ. व. मा निकुञ्ज क्षेत्र भ्रमण गर्ने पर्यटकहरुको विवरण

स.नं			साउन	भदौ	असोज	का त्तक	मं सर	पुस	माघ	फागुन	चैत्र	बैशाख	जेठ	असार	कूल जम्मा
१	नेपाली	महिला	०	३८	२४८	६४६	२६४	१०५	२६	१३५	९६१	५१५	२१५	१८५	३३३८
		पुरुष	२	७३	६१५	१९५९	५७५	२५७	११८	४२९	१९२४	१०४३	६६९	४४९	८११३
		अन्य	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	२	१११	८६३	२६०५	८३९	३६२	१४४	५६४	२८८५	१५५८	८८४	६३४	११४५१
२	सार्क	महिला	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१	२
		पुरुष	०	०	०	०	५	०	०	०	१	१	१	५	१३
		अन्य	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	०	०	०	०	५	०	०	०	२	१	१	६	१५
३	अन्य वदेशी पर्यटक	महिला	०	०	०	६	१२	०	०	१	३	३	२	८	३५
		पुरुष	१	०	४	५	१३	२	१	०	१२	१	३	७	४९
		अन्य	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		जम्मा	१	०	४	११	२५	२	१	१	१५	४	५	१५	८४
		कूल जम्मा	३	१११	८६७	२६१६	८६९	३६४	१४५	५६५	२९०२	१५६३	८९०	६५५	११५५०

(ख) स्थापनाकालदेखि हालसम्मको विदेशी पर्यटक (सार्क र अन्य)

क्र.सं.	आ.व.	विदेशी पर्यटक संख्या
१	२०६२।०६३	२८
२	२०६३।०६४	४
३	२०६४।०६५	१४१
४	२०६५।०६६	१०५
५	२०६६।०६७	१५७
६	२०६७।०६८	२०७
७	२०६८।०६९	१२४
८	२०६९।०७०	१६५
९	२०७०।०७१	१८१
१०	२०७१।०७२	१४४
११	२०७२।०७३	१३३
१२	२०७३।०७४	२२२
१३	२०७४।०७५	३१७
१४	२०७५।०७६	४६०
१५	२०७६।०७७	२६६
१६	२०७७/०७८	२२
१७	२०७८/०७९	९९
	जम्मा	**२,७७५**

(ग) नेपाली पर्यटकहरुको विवरण

क्र.सं.	आ.व.	नेपाली पर्यटक संख्या
१	२०७५।०७६	११६६९
२	२०७६।०७७	९७७०
३	२०७७।०७८	१०२१७
४	२०७८।०७९	११४५१
	जम्मा	**४३,१०७**

अनुसुची १४

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा भएका होटल लजहरुको विवरण

क्र.सं.	होटल लजको नाम तथा विवरण	सञ्चालकको नाम	सम्झौता अवधि	राजश्व दर रु.	कैफियत
१	डाँफे होटल तथा चमेना गृह, रारा तालको उत्तरतर्फ, रा.नि.को क्षेत्र	श्री गोपाल बहादुर बम, छायाँनाथ रारा न.पा. ७, मुगु	२०६६।८।१ देखि १० वर्ष	२,०००।-प्रतिमहिना	
२	डाँफे चमेना गृह, रारा तालको उत्तरतर्फ, रा.नि.को क्षेत्र	श्री गोपाल बहादुर बम, छायाँनाथ रारा न.पा. ७, मुगु	२०७३।४।१ देखि २०७८ साल असार मसान्तसम्म	१,०००।- प्रतिमहिना	
३	भिलेज हेरिटेज रिसोर्ट, रारा तालको उत्तरतर्फ, रा.नि.को क्षेत्र	श्री राज बहादुर कार्की, खत्याड गा.पा. ११, मुगु	२०७०।१०।१ देखि २०८०।९।३० सम्म	५,०००।-प्रतिमहिना	मिति २०७७।१।१३ मा आगोलागी भएको
४	दोगाडी चिया नास्ता पसल, गोरुसैना पोष्ट नजिक, जुम्ला	श्री जयलाल रावत, कनका सुन्दरी गा.पा. ३, जुम्ला	२०७४।४।१ देखि २०७६।३।३१ सम्म	निशुल्क	गोरुसैना निकुञ्ज पोष्टको कर्मचारीहरुका लागि मात्र उपयोगमा आएको
५	सल्लेरी चिया पसल, सल्लेरी पोष्ट नजिक, मुगु	श्री जैमति बुढा,छायाँनाथ रारा न.पा. ८, मुगु	२०७४।४।१ देखि २०७६।३।३१ सम्म	५००।-प्रतिमहिना	
६	जेउडे चिया नास्ता पसल, रारा बाहुपानी मुलसडक छेउ	श्री गोर्ख बहादुर रोकाया, छायाँनाथ रारा न.पा. ९ मुगु	२०७३।४।१ देखि २०७४।३।३१ सम्म	१,०००।- प्रतिवर्ष	पुरानो सडक मार्गमा पर्ने
७	जेउडे चिया नास्ता पसल, रारा बाहुपानी मुल सडकछेउ	श्री बल बहादुर रोकाया, छायाँनाथ रारा न.पा. ९ मुगु	२०७३।४।१ देखि २०७४।३।३१ सम्म	१,०००।- प्रतिवर्ष	पुरानो सडक मार्गमा पर्ने
८	लामाचौर चिया नास्ता पसल, रारा गमगढी मुल सडक छेउ	श्री गोवीचन्द्र सेजुवाल, छायाँनाथ रारा न.पा. ३, मुगु	२०७४।१।६ देखि २०७९।१।५ सम्म	२,०००।-प्रतिवर्ष	पुरानो सडक मार्गमा पर्ने
९	सिगाडी चिया नास्ता पसल, रारा भुलभुले मुल सडक छेउ	श्री रति रावल, छायाँनाथ रारा न.पा. ७, मुगु	२०७२।५।१ देखि २०७३।३।३१ सम्म	५००।-प्रतिवर्ष	बन्द भईसकेको

अनुसुची १५

अध्ययन/अनुसन्धान अनुमति सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	संस्थाको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	अवधि	इमेल र फोन नं.	कैफियत
१	दिव्यराज दाहाल	प्राणीशास्त्र केन्द्रिय विभाग, त्रि.वि.किर्तिपुर	Elevation & Diversity of Bats & Predicting Their Distribution in Nepal	१२ नोभेम्बर २०२० देखि ११ नोभेम्बर २०२१	dibyawildlifecon@gmail.com 9852041556	प. ड.एच.
२	सरला अ धकारी	Central Department of Environmental Science	Tree Ring Variability & Climate Response of High Altitude Species along & Elevation Gradient in Rara National Park, Nepal	२०७८।१२।१५ देखि २०७९।६।३०	sarala.telb143@gmail.com 9861855080	M.Sc
३	पूर्णमान श्रेष्ठ	Wildlife Research & Education Network	Survey of Eurasian Otter, Lutra lutra, in wetlands of Mugu District, Nepal	१ अप्रिल २०२२ देखि ३० मार्च २०२३	affiliatepurna@gmail.com 9841113224	
४	विवेक बेलवासे	Institute of Forestry Pokhara, Kaski	Understanding the Distribution, Habitat, Ecology & Conservation Threats of Cheer Pheasant (Catreus wallichii) in Karnali Province, Nepal	15 April 2022 to 15 May2023	belbasebibek2a5k@gmail.com 9847277768	B.Sc
५	सिन्धु पोखरेल	Institute of Forestry Pokhara, Kaski	Topographic Control on Soil Organic(SOC) Variation along Altitudinal Gradient : A Study from Rara National Park	19 April 2022 to 18 April 2023	sindhupokharel02@gmail.com 9846255446	M.Sc

६	डा.ठाकुर सिलवाल, डा निलनचन्द्र पौडेल, स्वेता दिक्षित	Institute of Forestry Pokhara, Kaski & University of Tennessee	Effectiveness of Park Revenue Sharing in Addressing Human Wildlife Conflict : A Comprehensive review of 25 years of Nepal's Buffer Zone Program	२०७९।०२।१० देखि २०७९।०८।३०	prativapandey155@gmail.com 9868329054	

अनुसुची १६

राजश्व सम्बन्धी विवरण

(क) यस आ.व. को राजश्व विवरण

क्र.सं.	विवरण	राजश्व रकम रु.	कैफियत
१	वन पैदावार विक्रि वापत(काठ दाउरा विक्री वापत)	२,९८,८१२.२८	
२	पर्यापर्यटनबाट प्राप्त राजश्व	२०,०३,३९५.०	
३	दण्ड सजायबाट प्राप्त राजश्व	३,८८,१४३.०	
४	अन्य शिर्षकबाट प्राप्त राजश्व	४,०७,१९४.५०	
	कुल जम्मा	**३०,९७,५४४.७८**	

(ख) रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयबाट हालसम्म संकलन गरिएको राजश्व विवरण

क्र.सं.	आ. व.	राजश्व रकम रु	कैफियत
१	२०७३।०७४	१६,६७,०९४।००	
२	२०७४।०७५	२०,९३,२७४।००	
३	२०७५।०७६	३८,३४,२९४।००	
४	२०७६।०७७	३४,६७,४९२।३	
५	२०७७।०७८	३०,०९,३४१।९७	
६	२०७८।०७९	३०,९७,५४४।७८	

अनुसुची १७

कर्मचारी सम्बन्धि विवरण

(क) यस आर्थिक वर्षमा यस कार्यालयबाट सरुवा भई गएका कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.सं.	पद	कर्मचारीको नाम	सरुवा भई गएको मिति	सरुवा भई गएको कार्यालय
१	रेञ्जर	यज्ञराज रोकाया		शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज, कञ्चनपुर
२	रेञ्जर	सरोज खड्का		शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज, काठमाडौं
३	लेखापाल	मधुकर रायमाझी		
४	लेखापाल	वसन्तराज न्यौपाने		
५	सिनियर गेमस्काउट	जग्गनाथ भाम		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज,बर्दिया
६	सिनियर गेमस्काउट	नेत्र वोहोरा		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज,बर्दिया
७	सिनियर गेमस्काउट	वखत कार्की		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज,बर्दिया
८	गेमस्काउट	अभिषेक भाम		बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज,बाँके
९	गेमस्काउट	दल कार्की		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज,बर्दिया
१०	गेमस्काउट	मुकेश कुमार बुढा		शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज, कञ्चनपुर
११	गेमस्काउट	ध्रुव रावत		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज,बर्दिया
१२	गेमस्काउट	रविन्द्र महत		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज,बर्दिया
१३	गेमस्काउट	अशोक बुढा		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज,बर्दिया
१४	गेमस्काउट	मदन बुढा		शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज, कञ्चनपुर

(ख) यस आर्थिक वर्षमा यस कार्यालयमा सरुवा भई आएका कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.सं.	पद	कर्मचारीको नाम	सरुवा भई आएको मिति	सरुवा भई आएको कार्यालय
१	रेञ्जर	रतिमान रावत		बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज,बर्दिया
२	लेखापाल	वसन्तराज न्यौपाने		
३	लेखापाल	नर बहादुर डाँगी		मालपोत कार्यालय, मुगु
४	सिनियर गेमस्काउट	हरिशचन्द्र बोहोरा		पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज, पर्सा
५	सिनियर गेमस्काउट	प्रेम चौलागाई		चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, चितवन
६	गेमस्काउट	रिता खत्री		से-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज,डोल्पा
७	गेमस्काउट	जयन्ती भट्टराई		से-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज,डोल्पा
८	गेमस्काउट	झरणा रोकाया		से-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज,डोल्पा
९	गेमस्काउट	शर्मिला हमाल		से-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज,डोल्पा
१०	गेमस्काउट	मंगल बहादुर शाही		से-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज,डोल्पा
११	गेमस्काउट	रामराज शाही		पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज, पसा

(ग) यस कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.स.	कर्मचारी संकेत नं.	कर्मचारीको नाम,थर	कर्मचारीको स्थायी ठेगाना	पद	सेवा/समुह	श्रेणी/तह	हालको पदमा नियुक्ति मिति	मोबाईल नं.	ईमेल ठेगाना
१	१५४९८८	बद्रि विनोद दाहाल	कटारी न.पा. १४, उदयपुर	नि. प्र.सं.अ.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प तृतीय	२०६८।४।१	९८४०९८३४३३	badrivinoddahal2018@gmail.com
२	२१९५७०	पदम बहादुर बुढा	खजुरा गा.पा. २ बाँके	रेञ्जर	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. प्रथम	१०/२७/२०७३	९८४८४७६०५२	budhapadam25@gmail.com
३		रतिमान रावत		रेञ्जर	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. प्रथम			
४		वसन्तराज न्यौपाने		लेखापाल	नेपाल प्रशासन/लेखा	रा.प.अन. प्रथम			
५		नर बहादुर डाँगी		लेखापाल	नेपाल प्रशासन/लेखा	रा.प.अन. प्रथम			
६		प्रेम चौलागाई		रेञ्जर	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. प्रथम			
७	२२४२८३	हिमाली खत्री	गुढीचौर गा.पा. ५ जुम्ला	रेञ्जर	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	२/१७/२०७४	९८४८३३४९५२	
८	११५२९३	कल बहादुर रावल	छायाँनाथ रारा न.पा. ३ मुगु	सि. गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/१५/२०४०	९८०६३१६७८१	
९	२०१८९५	पृथ्वीलाल नेपाली	चन्दननाथ ४ जुम्ला	खरीदार	नेपाल प्रशासन/ सामान्य प्रशासन	रा.प.अन. द्वितीय	९/१३/२०७२	९८४६४६९१६९	
१०	२३३६९२	गजेन्द्र भण्डारी	गुठीचौर गा. पा. ३, जुम्ला	खरीदार	नेपाल प्रशासन/ सामान्य प्रशासन	रा.प.अन. द्वितीय	८/१९/२०७५	९८६८११८२११	bhandari8073@gmail.com
११	२३४५४०	राजकुमार न्यौपाने	गुठीचौर गा.पा. ४ जुम्ला	सि. गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/१०/२०७५	९८४८३६२०८२	

१२	२३२७१६	जय बहादुर रोकाया	बाईछ बाजुरा	सि. गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	७/१९/२०७५	९८६८६४४६६४	
१३	२३४५४७	जमुना भण्डारी	चन्दनाथ न.पा. २ जुम्ला	सि. गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/१०/२०७५	९८६९६५४४९०	
१४	२३४५४२	तुलसा मगर	चन्दननाथ न.पा. ४ जुम्ला	सि. गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/१०/२०७५	९८६६२१७६५९	
१५	२२९२०२	विशुराज आचार्य	गुढीचौर गा.पा. ५ जुम्ला	सि. गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	१/२/२०७५	९८४०६७२५६६	
१६		हरिशचन्द्र वोहोरा		सि. गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय			
१७		डिल बहादुर बुढा		सि. गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय			
१८	१०५५९९	तुल बहादुर मल्ल	छाँयानाथ रारा न.पा. १मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	४/२०/२०४३	९७४८९११८९८	
१९	१७६१८४	हरि बहादुर रोकाया	छाँयानाथ रारा न.पा. ५ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१०/३/२०५५	९७४८०६४४९४	
२०	१७६१८५	ब्रम बहादुर रावल	छाँयानाथ रारा न.पा. ४ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१०/१७/२०५३	९७४८५६०७१०	
२१	१७५८४७	लोक बहादुर रावल	छाँयानाथ रारा न.पा. ४ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१०/३/२०५५	९८४८०४४४०	
२२	२३०२८२	कर्ण बहादुर बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. ४ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९७४८१४५५३९	
२३	२२९२३४	कमल बहादुर बुढा	डिल्लीचौर ३ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९८६८९३४००७	
२४	२२८७४१	लालचन्द्र कठायत	हिमागा.पा. ३ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९८४८९०४४३८	
२५	२३००६३	लोक बहादुर भण्डारी	कनकासुन्दरी गा.पा. १जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९८४८२६९०१६	
२६	२३००६४	जीवन बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. १जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९८६५३०९३७५	

२७	२२९९७३	यज्ञ बहादुर विष्ट	चन्दनाथ न.पा. १० जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९८६८३८२३३३	
२८	२२९९६०	खड्क बहादुर बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. ३ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९८६८९३३८४५	
२९	२२८७४२	तुल्सी बहादुर कठायत	तातोपानी गा.पा. १ राँकाजुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९८४५४९७८३८	
३०	२३०३८२	मिमराज डाँगी	लाम्रा १जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९८६८३५४९५३	
३१	२२९९६४	डिल्ली रावत	तातोपानी गा.पा.७ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९८४८१४७१३६	
३२	२२९२३३	कर्ण बहादुर रावत	कनकासुन्दरी गा.पा. २ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९८५८३६६६२०	
३३	२२९८२१	वालकृष्ण थापा	पटमारा १जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहिन	१२/१५/२०७४	९६८२२०१२९	
३४	२२९८१८	अशोक बुढा	हिमागा.पा. ६ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१५/२०७४	९८६८३५९५७५	
३५	२३११८८	शिवलाल भग्री	छाँयानाथ रारा न.पा. ११ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	२/१३/२०७५	९८६४८२९०४३	
३६	२६१२००९	केशवजंग धामी	सोरु गा.पा. ३ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	२/९/२०७५	९८४८३१६३७४	
३७	२६१९१५३	पावल नेपाली	चन्दननाथ न.पा. ४ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	१२/१८/२०७४	९८४८३११२६७	
३८	२६१३७३४	डबल बहादुर भाम	छाँयानाथ रारा न.पा. ६ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	२/११/२०७५	९८६८३०३१२५	
३९	२६१२६५५	रामचन्द्र महत	गुठीचौर गा.पा. ५ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	२/८/२०७५	९८४८३१२९६६	
४०	२६१३६१०	धन बहादुर रावत	कनकासुन्दरी गा.पा. २ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	२/१३/२०७५	९८४८३६३०७६	
४१	२६१६२२६	पदम बहादुर रावल	छाँयानाथ रारा नं.पा. ३ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन	२/९/२०७५	९८६८३१६१४३	

४२		रिता खत्री		गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन			
४३		जयन्ती भट्टराई		गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन			
४४		झरणा रोकाया		गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन			
४५		शर्मिला हमाल		गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन			
४६		मंगल बहादुर शाही		गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन			
४७		रामराज शाही		गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणी विहिन			
४८		रामसिता रावल	छाँयानाथ रारा नं.पा. ८,मुगु	का.स.		करार			

(घ) पदपूर्ति र रिक्त कर्मचारीको विवरण

क्र.सं.	श्रेणी/पद	सेवा समूह	स्वीकृत पद	पदपूर्ति	रिक्त	कैफियत
१	रा.प. द्धितीय (प्रमुख संरक्षण अधिकृत)	ने.पा.वा.ला	१	०	१	
२	रा.प. तृतीय (सहायक संरक्षण अधिकृत)	ने.पा.वा.ला	१	१	०	
३	राप.अन्. प्रथम (रेञ्जर)	ने.पा.वा.ला	५	४	१	
४	राप.अन्. प्रथम (लेखापाल)	प्रशासन /लेखा	१	१	०	
५	राप.अन्. प्रथम (ना.सु)	प्रशासन	१	०	१	
६	राप.अन्. प्रथम (कम्प्यूटर अपरेटर)	ीविविध	१	०	१	

७	राप.अन्.द्धितीय (खरिदार)	प्रशासन	३	२	१	
८	राप.अन्.द्धितीय (सिनियर गेमस्काउट)	ने.पा.वा.ला	१०	७	३	
९	श्रेणीविहिन (गेमस्काउट)	ने.पा.वा.ला	३०	२९	१	
१०	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन	१	१	०	
११	हल्का सवारी चालक	प्रशासन	१	०	१	
	जम्मा		५५			

(ङ) यस कार्यालयका कर्मचारीद्धारा तालिम/गोष्ठीमा सहभागी भएको विवरण

क्र. सं.	कर्मचारीको नाम, थर	पद	तालिम/गोष्ठी/भ्रमण	अवधि	स्थान	आयोजक
१	बद्रि विनोद दाहाल	नि..प्र.सं.अ.	पुर्व योजना गोष्ठी		काठमाण्डौं	रा.नि.व.स.विभाग
२	बद्रि विनोद दाहाल	नि..प्र.सं.अ				
३	पदम बहादुर बुढा	रेञ्जर	ऋनुगमन तथा मूल्याकंनको सफ्टवेर सञ्चालन र प्रगति प्रतिवेदन सम्बन्धि तालिम	२०७८।०९।२७ देखि २०७८।०९।२८	धुलिखेल, काभ्रे	रा.नि.व.स.विभाग
४	प्रेम चौलागाई		सेवाकालिन तालिम			
५			सेवाकालिन तालिम			
६.						

(च) रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको संगठन संरचना

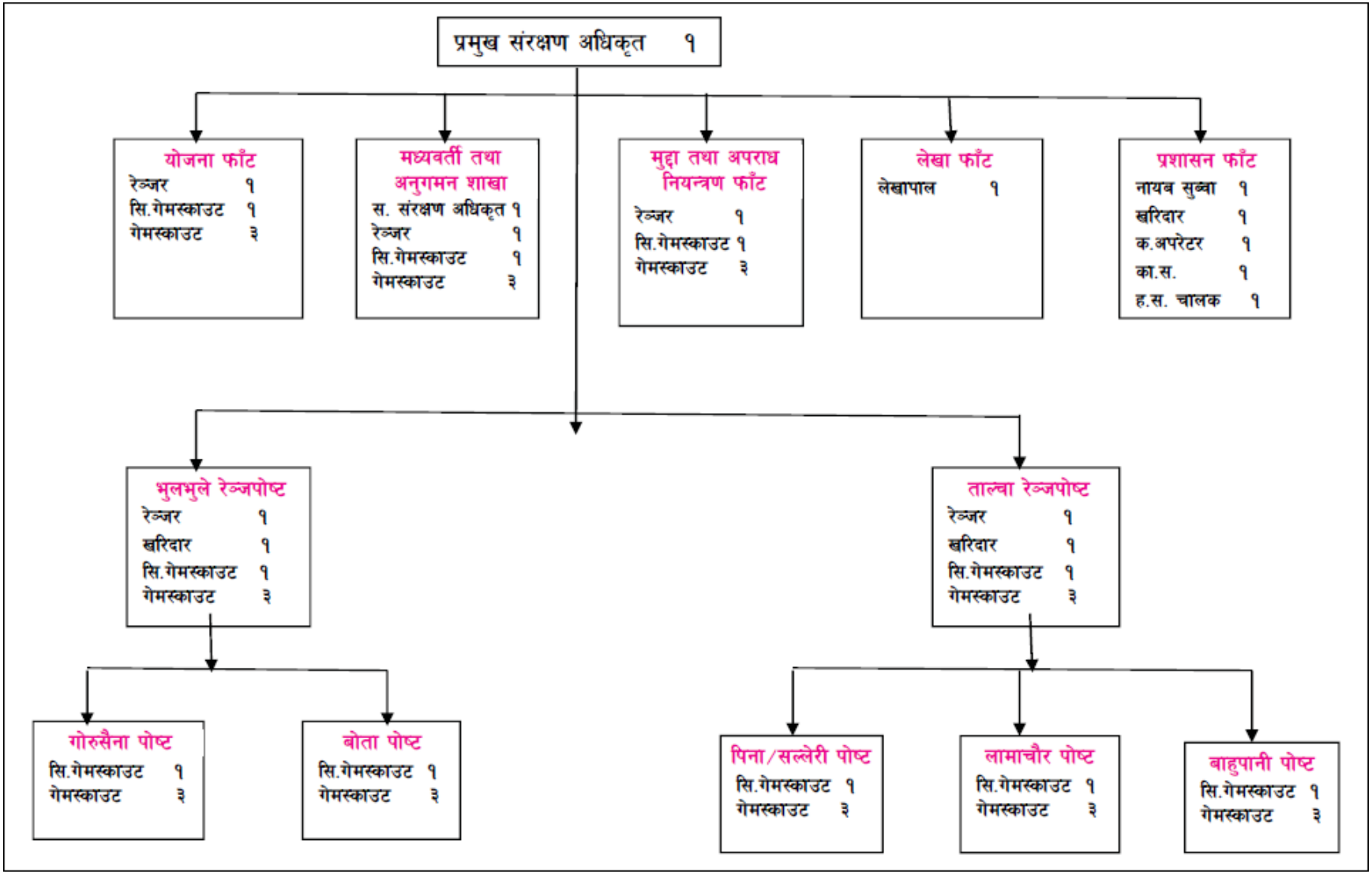

(छ) कार्यालय तथा पोष्टहरुको सम्पर्क मोवाइल नम्बर

क्र.सं.	विवरण	मोबाईल नम्बर
१	प्रमुख संरक्षण अधिकृत	९८५८३२२३०२
२	सूचना अधिकारी (योजना फाँट)	९८५८३२२८२३
३	मध्यवर्ती तथा अनुगमन शाखा	९८५८३२२१४१
४	मुद्धा तथा अपराध नियन्त्रण फाँट	९८४२६६८९२३
५	प्रशासन फाँट	९८५८३२२३११, ९८५८३२२२९१
६	भुलभुले रेञ्जपोष्ट	९८६३१४४९०३
७	ताल्चा रेञ्जपोष्ट	९८६३१४४९०१
८	सल्लेरी पोष्ट	९८६३१४४९०२
९	लामाचौर पोष्ट	९८६३१४४९००
१०	बाउपानी पोष्ट	९८६३१४५३१९
११	गोरुसैना पोष्ट	९८४२६६८९११

अनुसुची १८

यस आ.व. को वन डढेलो सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	डढेलो लागेको क्षेत्र (संरक्षित क्षेत्र । मध्यवर्ती क्षेत्र)	डढेलो लागेको स्थान	डढेलो लाग्नुको कारण	डढेलो शुरु भएको मिति	डढेलोको हालको अवस्था (नियन्त्रणमा आइसकेको वा नआएको)	डढेलो भएको अनुमानित क्षेत्रफल (हे.)	डढेलोबाट भएको क्षतिको विवरण (वन्यजन्तु, मानवीय, अन्य धनजन)	डढेलो नियन्त्रणका लागि गरिएको प्रयास	कैफियत
१	मध्यवर्ती क्षेत्र	खत्याड गा.पा. १ मुगु	मानविय	२०७८।९।५	मिति २०७९।९।६ गते नियन्त्रणमा आएको	२.५ हेक्टर	बोटविरुवाको क्षति भएको	स्थानीय बासिन्दाको सहभागितामा निभाईएको	
२	मध्यवर्ती क्षेत्र	छायाँनाथ रारा न.पा. ३, मुगु	मानविय	२०७८।९।५	मिति २०७८।९।५ गते नियन्त्रणमा आएको	१ हेक्टर	बोटविरुवाको क्षति भएको	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र स्थानीय बासिन्दाहरुको सहभागितामा निभाईएको	
३	निकुञ्ज क्षेत्र	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, रारा महादेव क्षेत्र, मुगु	मानविय	२०७८।१२।५	मिति २०७८।१२।५ गते नियन्त्रणमा आएको	४ हेक्टर	बोटविरुवाको क्षति भएको	निकुञ्ज कर्मचारी, नेपाली सेनाको सहभागितामा निभाईएको	
४	निकुञ्ज क्षेत्र	छायाँनाथ रारा न.पा. ७, मुगु ।	मानविय	२०७९।१।१६	मिति २०७९।१।१७ गते नियन्त्रणमा आएको	१ हेक्टर	बोटविरुवाको क्षति भएको	निकुञ्ज कर्मचारी, नेपाली सेना र स्थानीय बासिन्दाको सहभागितामा निभाईएको	
५	मध्यवर्ती क्षेत्र	छायाँनाथ रारा न.पा. ७, मुगु ।	मानविय	२०७९।२।१२	मिति २०७९।२।१३ गते नियन्त्रणमा आएको	१ हेक्टर	बोटविरुवाको क्षति भएको	निकुञ्ज कर्मचारी, नेपाली सेना र स्थानीय बासिन्दाको सहभागितामा निभाईएका	

अनुसुची १९

रारा ताल अन्तर्राष्ट्रिय महत्वको सिमसार क्षेत्रमा सुचीकृत भएको प्रमाणपत्र
Ramsar Site Declaration Certifi cate of Rara Lake

Ramsar
CONVENTION ON WETLANDS
(Ramsar, Iran, 1971)

This is to certify that

Rara Lake

has been designated as a

Wetland of International Importance

and has been included in the
List of Wetlands of International Importance
established by Article 2.1 of the Convention.
This is site No.:1695.

Date of designation: *23rd September 2007*

Secretary General
Convention on Wetlands

आ.व. २०७८।०७९ मा भएका केही कार्यहरुको फोटो

पोष्ट भवन मर्मत

विश्व सिमसार दिवस, २०७८

काठेपुल निर्माण

जिल्लास्तरीय वन्यजन्त् अपराध नियन्त्रण व्यूरो बैठक/गोष्ठी

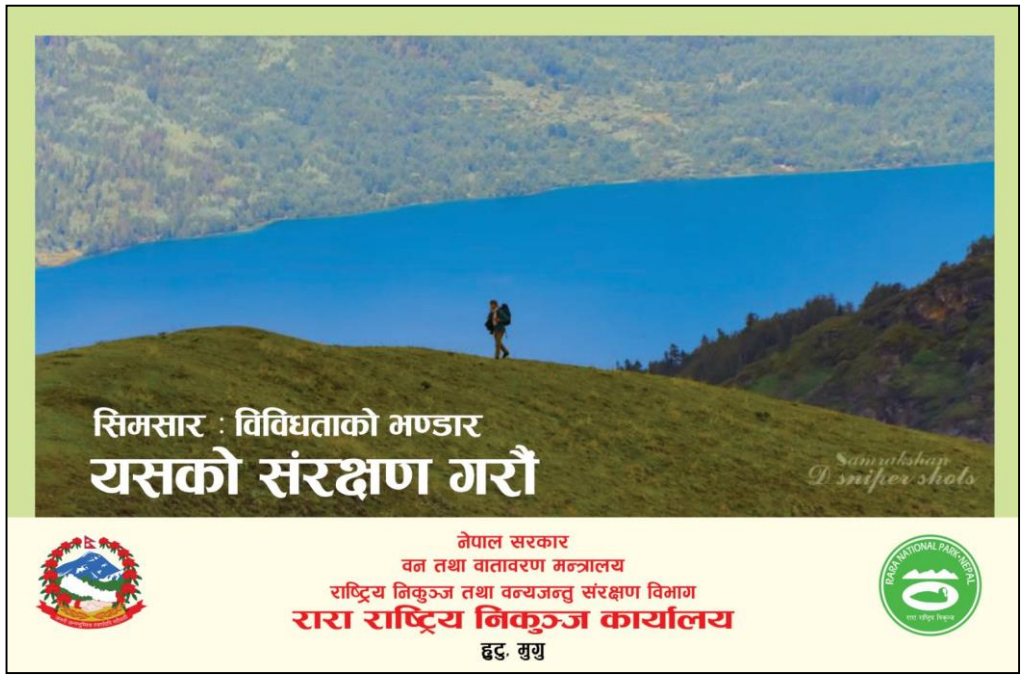

संरक्षण/सिमसार संरक्षणसँग सम्बन्धि प्रचारप्रसार सामाग्री उत्पादन तथा वितरण

चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि स्वीप अपरेशन

इको क्लव सञ्चालन सहयोग कार्यक्रम

Rara National Park (RNP) and Buffer Zone

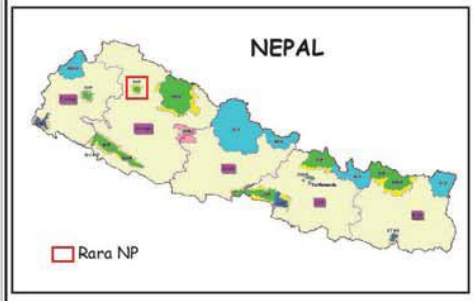

LEGEND

- PA Headquarter
- Other Posts
- Settlements
- District HQ
- Airport
- Rara Mahadev
- Park Boundary
- BZ Boundary
- River System

Road Network

- Main Trail
- Foot Path

Landuse Class

- Forest Land
- Bush/Shrub Land
- Grass Land
- Barren Land
- Cultivated Land
- Sandy Area
- Waterbodies

Source: Topographic Map, Dept. of Survey, RNP and DNPWC, GoN

© DNPWC, 2073(2017)

RARA NATIONAL PARK-NEPAL

रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज